

Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Σπουδών
Π.Μ.Σ: Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
Κατεύθυνση: Διεθνής Πολιτική Οικονομία
Διπλωματική εργασία

Επιμέλεια: ***ZERMIALLAS GEORGIOS (1211M081)***

**Κατά πόσο συμβάλλει η ένταξη σε έναν
περιφερειακό οργανισμό στην ανάπτυξη
μιας χώρας; Παραδείγματα από την
ASEAN και τη νοτιοανατολική Ασία.**

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	σελ.4
Κεφάλαιο 1.....	σελ.5
1.1 Ιστορική Αναδρομή.....	σελ.5
1.2 Θεωρίες της διεθνούς οργάνωσης.....	σελ.7
1.2.α Λειτουργική και Νεολειτουργική.....	σελ.8
1.2.β Ρεαλισμός και Νεορεαλισμός.....	σελ.9
1.2.γ Θεωρίες με βάση το ενδοκρατικό επίπεδο.....	σελ.10
1.3 Τυπολογία των διεθνών οργανισμών.....	σελ.10
1.3.α Παγκόσμιοι και Περιφερειακοί.....	σελ.11
1.3.β Γενικοί και Ειδικοί.....	σελ.12
1.3.γ Διακυβερνητικοί ή Συνεργασίας και Υπερεθνικοί ή Συσσωμάτωσης.....	σελ.13
1.4 Περί περιφερειακών οργανισμών.....	σελ.13
Κεφάλαιο 2.....	σελ.15
2.1 Τα πρώτα βήματα.....	σελ.15
2.2 Ο περιφερειακός οργανισμός σήμερα.....	σελ.20
2.2.α Τα θεσμικά όργανα της ASEAN.....	σελ.22
2.2.β Τα κράτη-μέλη.....	σελ.25
2.3 Χώροι δραστηριότητας του οργανισμού.....	σελ.28
2.3.α Κοινότητα Πολιτικής και Ασφάλειας της ASEAN (ASEAN Political-Security Community).....	σελ.29
2.3.β Οικονομική Κοινότητα της ASEAN (ASEAN Economic Community).....	σελ.29
2.3.γ Κοινωνικοπολιτισμική Κοινότητα της ASEAN (ASEAN Socio-Cultural Comm)...	σελ.31
2.4 ASEAN και σχέσεις με τρίτες χώρες.....	σελ.32
2.4.α ASEAN και ΕΕ.....	σελ.33
2.4.β ASEAN και Κίνα.....	σελ.33
2.4.γ ASEAN και ΗΠΑ.....	σελ.34
2.4.δ ASEAN και Ρωσία.....	σελ.35
2.4.ε ASEAN και Ιαπωνία.....	σελ.35
2.4.στ ASEAN και Αυστραλία.....	σελ.36
Κεφάλαιο 3.....	σελ.37
3.1 Το μοντέλο ανάπτυξης της Ανατολικής Ασίας.....	σελ.37

3.2	Επικρατούσες απόψεις οικονομικών πολιτικών.....σελ.39
3.2.α	Η Νεοκλασική άποψη.....σελ.40
3.2.β	Η Αναθεωρητική άποψη.....σελ.40
3.2.γ	Η φιλική προς την αγορά άποψη.....σελ.40
3.2.δ	Η Δομική προσέγγιση.....σελ.41
3.3	Η Δομική προσέγγιση και οι οικονομίες της Ανατολικής Ασίας.....σελ.41
3.4	Μεταβλητές και εξαιρεθείσες χώρες.....σελ.45
3.5	Περιπτωσιολογική μελέτη.....σελ.47
3.5.α	Σιγκαπούρη.....σελ.47
3.5.β	Μαλαισία.....σελ.48
3.5.γ	Ινδονησία.....σελ.48
3.5.δ	Ταϊλάνδη.....σελ.49
3.5.ε	Φιλιππίνες.....σελ.49
3.5.στ	Βιετνάμ (η επιτομή της συμβολής της ένταξης σε έναν περιφερειακό οργανισμό).....σελ.50
3.6	Συνοψίζοντας.....σελ.52
	Επίλογος.....σελ.54
	Βιβλιογραφία.....σελ.55

Εισαγωγή

Με την αυτονόμηση των παραμέτρων εκείνων (οικονομία, επικοινωνία, εμπόριο, τεχνολογία) οι οποίες μέχρι πρόσφατα επεδίωκαν να έχουν σύνορα μέσα σε ένα κράτος-προστάτη έχουμε πλέον εισέλθει στην εποχή της παγκοσμιοποίησης¹ και οι διακρατικές περιφερειακές συνεργασίες αποτελούν ένα από τα κυριότερα χαρακτηριστικά της παγκόσμιας διακυβέρνησης. Όλο και περισσότερες χώρες προσπαθούν να επιτύχουν τα επιθυμητά για την ανάπτυξή τους αποτελέσματα μέσω της ένταξής τους σε έναν περιφερειακό οργανισμό. Ο αριθμός των διακρατικών περιφερειακών συνεργασιών στις μέρες μας αποτελεί ένα αρκετά ενδιαφέρον πεδίο για μελέτη, καθώς η ύπαρξή τους επηρεάζει άμεσα την πορεία της παγκοσμιοποίησης και τις σχετικές παγκόσμιες ισορροπίες.

Είναι όμως τόσο απλά τα πράγματα; Ποια είναι τα κίνητρα που οδηγούν διάφορες χώρες στην έναρξη μιας διακρατικής συνεργασίας; Εξωτερικοί ή εσωτερικοί λόγοι οδηγούν σε τέτοιες μορφές συνεργασίας; Μπορεί η ένταξη σε έναν περιφερειακό οργανισμό και οι εκάστοτε υποχρεώσεις που αναλαμβάνει να την οδηγήσουν σε μονοπάτια ανάπτυξης για την ίδια και ευημερίας για το λαό;

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η εξέταση, του κατά πόσο η ένταξη σε έναν περιφερειακό οργανισμό μπορεί να είναι επικερδής ή επιζήμια για τις συμμετέχουσες σε αυτόν χώρες. Σαν σημείο αναφοράς θα ληφθεί η Ένωση των Κρατών της Νοτιανατολικής Ασίας-ASEAN (Association of Southeast Asian Nations). Η ύπαρξη στην περιοχή της ανερχόμενης οικονομικά Κίνας και της πάντα υπολογίσιμης Ιαπωνίας, σε συνδυασμό με το έντονο ενδιαφέρον των Η.Π.Α, λόγω των συμφερόντων τα οποία διακυβεύονται αποτελούν ένα “εκρηκτικό μείγμα” το οποίο δίνει μια ιδιαιτερότητα στη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή και αποτελεί τον λόγο για τον οποίο προτιμήθηκε, ώστε να αποτελέσει αντικείμενο έρευνας για τη συγκεκριμένη μελέτη.

Ο τρόπος με τον οποίο θα εξελιχθεί η μελέτη είναι ο εξής: Αρχικά (κεφάλαιο 1) και αφού γίνει μια σύντομη ιστορική αναδρομή στο φαινόμενο της διεθνούς οργάνωσης και της δημιουργίας διεθνών οργανισμών, θα παρουσιαστούν και αναλυθούν οι κυριότερες θεωρίες των διεθνών σχέσεων και των θεωρητικών προσεγγίσεων όσον αφορά το φαινόμενο της διεθνούς οργάνωσης και κατ'επέκταση της δημιουργίας διακρατικών περιφερειακών συνεργασιών.

Στη συνέχεια (κεφάλαιο 2) θα γίνει αναφορά στην ASEAN. Οι χώρες οι οποίες συμμετέχουν, τα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου οργανισμού, τα κυριότερα όργανά της, οι σκοποί που εξυπηρετεί, καθώς και διακηρύξεις, συνθήκες και αποφάσεις που έχουν ληφθεί στους κόλπους της θα αποτελέσουν το αντικείμενο μελέτης στη συγκεκριμένη ενότητα.

---

¹ <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CE%BF%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7> (12-07-13)

Έπειτα (κεφάλαιο 3) θα ακολουθήσει η περιπτωσιολογική μελέτη. Οι δείκτες που θα ληφθούν υπόψιν για τη στήριξη των θέσεων της έρευνας, το μοντέλο ανάπτυξης των χωρών αυτών, οι υπό μελέτη χώρες καθώς και αυτές που θα εξαιρεθούν αυτής, όπως επίσης και κάποια στοιχεία για το πολίτευμα, τις οικονομικές δομές και τις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα σε κάθε μία από αυτές θα συμπεριληφθούν στη συγκεκριμένη ενότητα.

Τέλος (κεφάλαιο 4) θα διεξαχθούν τα τελικά συμπεράσματα και θα διατυπωθεί μέσω του παραδείγματος της ASEAN και των χωρών της νοτιοανατολικής Ασίας που περιλαμβάνει κατά πόσο ή αν η ένταξη μιας χώρας σε έναν περιφερειακό οργανισμό συμβάλλει στην ανάπτυξή της.

Κεφάλαιο 1

Το πρώτο κεφάλαιο επιχειρεί να κάνει μια εισαγωγή στο φαινόμενο των διεθνών οργανισμών, ώστε στη συνέχεια να γίνει ευκολότερα κατανοητή η ύπαρξη και χρησιμότητα της ASEAN. Αποτελείται από τέσσερις υποενότητες. Στην πρώτη, γίνεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή στο φαινόμενο της διεθνούς οργάνωσης και της ίδρυσης των διεθνών οργανισμών, στη δεύτερη, αναφέρονται οι κυριότερες θεωρίες από όπου αντλούν τη βάση της ύπαρξής τους οι διεθνείς οργανισμοί, στην τρίτη, αναφέρονται τα είδη των διεθνών οργανισμών που μπορεί κανείς να συναντήσει και τέλος, στην τέταρτη γίνεται αναφορά στο φαινόμενο των περιφερειακών συνεργασιών και κατ'επέκταση περιφερειακών οργανισμών.

1.1 Ιστορική αναδρομή

Το φαινόμενο της διεθνούς οργάνωσης δεν έχει μακρά ιστορία, κυρίως, λόγω του γεγονότος ότι εξαρτάται από ορισμένους παράγοντες οι οποίοι αποτελούν αναγκαία προϋπόθεση για την εκδήλωσή του. Η ανάπτυξη της διεθνούς οργάνωσης, μπορεί να υπάρξει μόνο σε ένα περιβάλλον ανεξάρτητων πολιτικών μονάδων οι οποίες έχουν τη δυνατότητα συχνής επαφής και εκδηλώνουν τη βούληση να συνεργαστούν μπροστά σε έναν κοινό κίνδυνο ή ανάγκη. Ως εκ τούτου το φαινόμενο αυτό δεν συνέτρεχε στην αρχαιότητα, όπου οι αρχαίοι πολιτισμοί αναπτύχθηκαν στα πλαίσια μεγάλων κρατών τα οποία είτε αρνούσαν την επικοινωνία με τα άλλα κράτη είτε τους επέβαλαν την κυριαρχία τους. Μοναδικός ρυθμιστικός παράγοντας στις σχέσεις μεταξύ γειτονικών κρατών υπήρξε η ισχύς, πράγμα που απέκλυε τη δυνατότητα συνεργασίας, συνεπώς και διεθνούς οργάνωσης.

Μοναδική εξαίρεση αποτελούσε ο ελληνικός μικρόκοσμος, ο αποτελούμενος από πλήθος

μικρών ανεξάρτητων πολιτικών μονάδων, τις πόλεις-κράτη, που τις συνέδεε κοινός πολιτισμός, γλώσσα και θρησκεία και συγκέντρωνε τις αντικειμενικές και υποκειμενικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του διεθνούς δικαίου και την εκδήλωση του φαινομένου της διεθνούς οργάνωσης. Υπό την απειλή του εξωτερικού κινδύνου και με σκοπό την προάσπιση του κοινού πολιτισμού ή με βάση το μηχανισμό της ισορροπίας των δυνάμεων για τη ματαίωση των ηγεμονικών φιλοδοξιών μεγαλύτερων πόλεων-κρατών, επιχειρήθηκε η οργάνωση των κυρίαρχων ελληνικών πόλεων σε περιορισμένη εδαφική βάση υπό τη μορφή συνομοσπονδιών με διάφορες ονομασίες -κοινό,συμμαχία,συμπολιτεία- χωρίς, όμως, οι λόγοι αυτοί να έχουν σαφή εννοιολογική αντιστοιχία².

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι στα χρόνια της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία διεθνών οργανισμών από τη στιγμή που οι ρωμαϊκές λεγεώνες είχαν επεκτείνει τα σύνορα της αυτοκρατορίας μέχρι τα όρια του πολιτισμένου κόσμου.

Ούτε και κατά την περίοδο του Μεσαίωνα μπορεί να ειπωθεί ότι υπήρξε στην Ευρώπη διεθνής κοινωνία. Σχεδόν όπως και στην περίπτωση των αρχαιοελληνικών πόλεων-κρατών, η φεουδαρχική Ευρώπη αποτελούταν από ένα πλήθος πολιτικών μονάδων (δουκάτα, ηγεμονίες κτλ) με ευρεία αυτονομία στις οποίες ασκούσαν υποτυπώδης μόνο έλεγχος από τα μεγαλύτερα βασίλεια. Το φαινόμενο της διεθνούς οργάνωσης προϋποθέτει σχέσεις μεταξύ ανεξάρτητων και νομικά ισότιμων πολιτικών μονάδων και συνεπώς στη φεουδαρχική Ευρώπη δεν ήταν δυνατή η εκδήλωσή του.

Η περίοδος της Αναγέννησης υπήρξε η αφετηρία για την ιδέα της διεθνούς οργάνωσης. Διανοητές και φιλόσοφοι κατάρτισαν σχέδια για την ενοποίηση των εθνών. Στα σχέδια που εκπονήθηκαν στη διάρκεια πέντε αιώνων, μέχρι το 1800, η ειρήνη αποτελούσε τον πρωταρχικό σκοπό, μολονότι όχι πάντοτε και τον αποκλειστικό, της επιδιωκόμενης ενότητας. Κύριο δε καθήκον κάθε ένωσης θα ήταν η εξεύρεση ειρηνικών μεθόδων για τη διευθέτηση των διαφορών που θα αναφύονταν μεταξύ των μελών της και η ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού ή διεθνούς δικαίου³. Όμως, η περίοδος την οποία εκπονήθηκαν τα σχέδια αυτά δεν ήταν η καταλληλότερη για την ίδρυση διεθνών οργανισμών, από τη στιγμή που το δεσπόζον στη διεθνή σκηνή κυρίαρχο κράτος δεν ήταν διατεθειμένο να περιορίσει την κυριαρχία του.

Η θετική ιστορία της διεθνούς συνεργασίας μπορεί να διαιρεθεί σε τρεις περιόδους: α) Αυτή που άρχισε από την εποχή των ναπολεοντείων πολέμων και έληξε με την κήρυξη του πρώτου παγκοσμίου πολέμου (περίοδος διαβουλεύσεων)· β) την περίοδο του μεσοπολέμου (περίοδος πειραματισμών)· και γ) τη σύγχρονη περίοδο (περίοδος οργανώσεως). Την έναρξη κάθε περιόδου σηματοδοτεί μία σύγκρουση επικού χαρακτήρα, μεγάλων γεωγραφικών διαστάσεων και εξαιρετικά

2 Χριστοδουλίδης Θ., (1984), «Εισαγωγή στη Διεθνή Οργάνωση», Αθήνα, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, σελ. 107-108

3 Χριστοδουλίδης Θ., (1984), «Εισαγωγή στη Διεθνή Οργάνωση», Αθήνα, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, σελ. 110

καταστρεπτικών συνεπειών. Ο πόλεμος αποτέλεσε βασικό αίτιο και προωθητικό παράγοντα της διεθνούς οργάνωσης⁴.

Χαρακτηριστικές προσπάθειες διεθνούς οργάνωσης κατά την πρώτη περίοδο αποτελούν η Ευρωπαϊκή Συμφωνία, οι συνδιασκέψεις της Χάγης (1899 και 1907), η ίδρυση διαφόρων ιδιωτικών και διεθνών ενώσεων, καθώς επίσης και η δημιουργία της παναμερικανικής ένωσης⁵.

Το τέλος του πρώτου παγκοσμίου πολέμου, οι πρωτοφανείς αγριότητες που διαπράχθηκαν και τα καταστροφικά του αποτελέσματα, έκαναν επιτακτική την ανάγκη για διεθνή οργάνωση και διακρατική συνεργασία. Κύριος εκφραστής αυτής της προσπάθειας υπήρξε η ίδρυση της Κοινωνίας των Εθνών (Κ.τ.Ε) το 1919, ως αποτέλεσμα της Συνθήκης των Βερσαλλιών. Σκοπός του οργανισμού, όπως όριζε και το προοίμιο του Συμφώνου της Κ.τ.Ε. ήταν «η προώθηση της διεθνούς συνεργασίας και η επίτευξη της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας». Παρόλη την αποτυχία της, η οποία συνίσταται στο γεγονός ότι βασιζόταν σε μία ειρήνη θεμελιωμένη στην ήττα και τον εδαφικό ακρωτηριασμό της Γερμανίας, η Κ.τ.Ε αποτέλεσε ένα νεωτεριστικό εγχείρημα στη σφαίρα των διεθνών σχέσεων.

Το τέλος του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου, με τις ανυπολόγιστες καταστροφές, τις βαναυσότητες και τα εκατομμύρια των νεκρών συγκλόνισαν την ανθρωπότητα για ακόμη μια φορά. Έτσι ιδρύθηκε ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε) το 1945 που αποσκοπούσε στη συνεργασία μεταξύ των κρατών για την ασφάλεια, την οικονομική ανάπτυξη και την πολιτική ισότητα. Η θεαματική ανάπτυξη περιφερειακών οργανισμών με οικονομικούς, κοινωνικούς και πολιτιστικούς προσανατολισμούς αποτέλεσε ακόμα ένα χαρακτηριστικό της διεθνούς οργάνωσης στη μεταπολεμική περίοδο. Δίκαια λοιπόν η μεταπολεμική περίοδος έχει χαρακτηριστεί και ως η «εποχή των διεθνών οργανισμών».

1.2 Θεωρίες της διεθνούς οργάνωσης

Στην ενότητα 1.1 έγινε μια σύντομη ιστορική αναδρομή στο φαινόμενο της διεθνούς οργάνωσης και της δημιουργίας των διεθνών οργανισμών. Στην ενότητα που ακολουθεί και πριν γίνει αναφορά στην τυπολογία των περιφερειακών οργανισμών (έπεται στο 1.3) θα γίνει αναφορά πάνω στο θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο στηρίχτηκαν για την ίδρυσή τους οι διεθνείς οργανισμοί (παγκόσμιοι και περιφερειακοί).

Όπως εύκολα καθίσταται σαφές, η έκρηξη στην ανάπτυξη των διεθνών οργανισμών δημιούργησε ένα κενό στο θεωρητικό κομμάτι της ύπαρξής τους το οποίο έπρεπε να καλυφθεί. Εν ολίγοις, έπρεπε να δημιουργηθεί ένα θεωρητικό πλαίσιο το οποίο θα εξηγούσε το λόγο για τον

4 Χριστοδουλίδης Θ., (1984), «Εισαγωγή στη Διεθνή Οργάνωση», Αθήνα, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ,σελ. 112

5 Για περισσότερες πληροφορίες: Χριστοδουλίδης Θ., (1984), «Εισαγωγή στη Διεθνή Οργάνωση», Αθήνα, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ,σελ. 112-129

οποίο ιδρύθηκαν οι ενώσεις αυτές, αλλά και να διατυπωθούν κάποιες εκτιμήσεις ή προβλέψεις για το μέλλον. Η ανάλυση που θα ακολουθήσει αναφέρεται στις σημαντικότερες θεωρίες σχετικά με το ρόλο των διεθνών οργανισμών στη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και την προώθηση της διεθνούς συσσωμάτωσης⁶. Κυριότερες λοιπόν θεωρίες αποτελούν η λειτουργική και η νεολειτουργική, η θεωρία του ρεαλισμού και του νεορεαλισμού και τέλος θεωρίες, όπου έννοιες όπως δημοκρατία, κρατική σταθερότητα, πολιτικές των τοπικών ελίτ κτλ αναλύονται ως οι κυριότεροι λόγοι δημιουργίας διεθνών οργανισμών.

1.2.α Λειτουργική και Νεολειτουργική

Η λειτουργική θεωρία στηρίζεται στο σκεπτικό ότι η αλληλεξάρτηση των εθνικών λύσεων στο πρόβλημα της ανθρώπινης ευημερίας οδηγεί στη συνεργασία για την ικανοποίηση των αναγκών αυτών. Η ανάληψη συλλογικής δράσης στο διεθνές πεδίο είναι απαραίτητη λόγω των κοινωνικο-οικονομικών αναγκών. Η διαδικασία ειρηνικής μεταβολής της διεθνούς κοινωνίας μπορεί να επιτευχθεί μέσω της επίλυσης ζητημάτων (οικονομικά, κοινωνικά, τεχνικά, ανθρωπιστικά) που δεν εμφανίζουν το στοιχείο του πολιτικού ανταγωνισμού. Κατ'αυτόν τον τρόπο και από τη στιγμή που οι ανάγκες της ανθρωπότητας θα ικανοποιούνται, η απειλή του πολέμου θα απομακρύνεται και μέσω του αισθήματος της ασφάλειας στο διεθνή χώρο θα δημιουργείται το ψυχολογικό κλίμα για τη διασφάλιση της διεθνούς ειρήνης. Η λειτουργική θεωρία δεν αποσκοπεί στην υποκατάσταση του κράτους, αλλά στην υποχώρηση της κυριαρχίας του υπέρ των διαφόρων οργανισμών με λειτουργικές αρμοδιότητες.

Συνέχεια της λειτουργικής θεωρίας αποτέλεσε η νεολειτουργική θεωρία, κύριος εκφραστής της οποίας υπήρξε ο Ernst Haas και η οποία είχε έντονα ευρωκεντρικό χαρακτήρα. Σημείο αναφοράς στη νεολειτουργική θεωρία υπήρξε η έννοια της διάχυσης (spill over). Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή η συνεργασία σε έναν τομέα συνήθως χαμηλής πολιτικής οδηγεί στην αναγκαιότητα περαιτέρω σύμπραξης σε κάποιον άλλον τομέα, συνήθως σχετικό με τον πρώτο. Επιπλέον τα θετικά αποτελέσματα της συνεργασίας σε έναν τομέα δημιουργούν την επιθυμία για συνεργασία και σε άλλους τομείς. Σαν τελικό αποτέλεσμα θα ήταν μια διευρυμένη συνεργασία σε όλους τους τομείς συμπεριλαμβάνοντας και τομείς υψηλής πολιτικής, όπως εθνική ασφάλεια, εξωτερική πολιτική κτλ., φτάνοντας έτσι στον ύψιστο βαθμό περιφερειακής ολοκλήρωσης. Για τον Haas πολιτικές που ασκούνται για την εκτέλεση ενός αρχικού έργου και σύμφωνα με την εξουσία που έχει απονεμηθεί μπορούν να υλοποιηθούν μόνο αν το έργο επεκταθεί⁷ κι αυτό αποτελεί προώθηση της διαδικασίας της εκχείλισης. Για τον Lindberg εκχείλιση είναι μια κατάσταση που δημιουργείται με τη λήψη

6 Η έννοια της συσσωμάτωσης (integration) αποδίδεται στην ελληνική συνήθως με τον όρο «ολοκλήρωση».

7 Haas E., (1958), «The Uniting of Europe», London, Stanford University Press

ορισμένου μέτρου, που αποβλέπει στην πραγμάτωση ενός ειδικού σκοπού, ο οποίος, όμως, μπορεί να επιτευχθεί μόνο με τη λήψη περαιτέρω μέτρων που με τη σειρά τους δημιουργούν την προϋπόθεση και την ανάγκη λήψης κι άλλων μέτρων και ούτω καθ'εξής⁸. Σε αντίθεση με τη λειτουργική θεωρία, η νεολειτουργική προβλέπει την προοδευτική μεταβίβαση της κρατικής κυριαρχίας σε νέες περιφερειακές οντότητες που συνεπάγονται την αντίστοιχη αποδυνάμωση του κράτους.

1.2.β Ρεαλισμός και Νεορεαλισμός

Μια από τις σημαντικότερες θεωρίες των διεθνών σχέσεων δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστη από τη δημιουργία των διεθνών οργανισμών (παγκόσμιων ή περιφερειακών). Έτσι οι θεωρητικοί του ρεαλισμού και του νεορεαλισμού προσπάθησαν να δώσουν τη δική τους εξήγηση.

Σύμφωνα με τη θεωρία του ρεαλισμού είναι δύσκολο να εξηγηθεί το φαινόμενο της διεθνούς οργάνωσης και της δημιουργίας διεθνών οργανισμών, καθώς πρωτεύουσα αρχή του ήταν ο συγκρουσιακός χαρακτήρας των σχέσεων μεταξύ των κρατών μέσα σε ένα άναρχο διεθνές περιβάλλον και η θεωρία ότι κάθε κράτος έπρεπε να στηρίζεται αποκλειστικά και μόνο στον εαυτό του⁹.

Οι νεορεαλιστές προσπαθώντας να καλύψουν τα κενά της ρεαλιστικής θεωρίας σχετικά με τις διεθνείς συνεργασίες εντόπισαν τους λόγους της διεθνούς συνεργασίας στο γεγονός ότι το διεθνές περιβάλλον είναι άναρχο και ως εκ τούτου τα κράτη από μόνα τους είναι αδύναμα στην αντιμετώπιση των προκλήσεων. Σύμφωνα λοιπόν με τη νεορεαλιστική θεωρία κράτη που ένιωθαν να απειλούνται έρχονταν κοντά μέσω μιας περιφερειακής συμφωνίας. Επιπλέον, με την εισήγηση του όρου “ηγεμονισμός” δόθηκε η εξήγηση ότι τα κράτη έρχονται σε διεθνή συνεργασία υπό την αιγίδα ενός ηγεμόνα είτε για να τον περιορίσουν είτε για να προσκολληθούν σε αυτόν αποκομίζοντας κέρδη είτε, τέλος, έπειτα από προτροπή του ηγεμόνα για δημιουργία συνεργασίας με σκοπό να ισχυροποιήσει τη θέση του. Παρά τις προσπάθειες για εξήγηση του φαινομένου της διεθνούς συνεργασίας από τους νεορεαλιστές η θεωρία αυτή κρύβει κάποιες αδυναμίες. Αρχικά δίνει έμφαση μόνο στο διεθνές περιβάλλον και στο κράτος-έθνος δίχως να λαμβάνει υπόψιν ενδοκρατικούς παράγοντες, όπως οι διάφορες τοπικές ελίτ και ομάδες συμφερόντων. Παράλληλα δεν μπορεί να δικαιολογήσει τη δημιουργία θεσμών που είναι εκ φύσεως πολύ διαφορετικοί από τα όργανα μιας συμμαχίας φτάνοντας κατ'αυτόν τον τρόπο στο συμπέρασμα ότι μια ολοκληρωμένη περιφερειακή ένωση δεν θα μπορούσε να δημιουργηθεί¹⁰.

8 Lindberg L., (1963), «The Political Dynamics of European Economic Integration», London, Stanford University Press

9 Waltz K., (1979), «Theory of International Politics», McGraw-Hill, σελ 111

10 Hurrell A., (1995), «Regionalism in Theoretical Perspective» in L.Fawcett and A.Hurrell, (eds) Regionalism in World Politics, Oxford University Press

1.2.γ Θεωρίες με βάση το ενδοκρατικό επίπεδο

Τέλος, πέραν των θεωριών που προαναφέρθηκαν έχουν αναπτυχθεί θεωρίες ότι η διεθνής συνεργασία μπορεί να προέλθει και μέσω άλλων παραμέτρων με βάση το ενδοκρατικό επίπεδο. Συνεπώς έννοιες όπως δημοκρατία, εθνικοί θεσμοί, κρατική υπόσταση κτλ αναδεικνύονται ως απαραίτητη προϋπόθεση για τη δημιουργία ενός οργανισμού.

Η ύπαρξη δημοκρατικών πολιτευμάτων πιστεύεται ότι ευνοεί τη δημιουργία διακρατικών σχέσεων καθώς κι ό,τι χώρες με δημοκρατικά πολιτεύματα έχουν περισσότερες πιθανότητες να συνεργαστούν και να δημιουργήσουν έναν περιφερειακό οργανισμό. Όμως, σύμφωνα με τα πεπραγμένα, έχει αποδειχτεί ότι μπορούν να δημιουργηθούν περιφερειακές ενώσεις χωρίς να υπάρχουν απαραίτητα δημοκρατικά πολιτεύματα κι ότι αυταρχικά και απολυταρχικά καθεστώτα μπορούν να προβούν σε συνεργασίες με άλλα κράτη¹¹.

Εν συνεχεία μπορεί να αναφερθεί ότι η ύπαρξη μιας συνεργασίας ανακύπτει από την ανάγκη ορισμένων κρατών για την προάσπιση συγκεκριμένων πολιτικών κι ότι η ύπαρξη μιας ισχυρής κρατικής οντότητας δεν θα μπορούσε να λείπει από μια προσπάθεια περιφερειακής ολοκλήρωσης¹².

Οι θεωρίες αυτές χωλαίνουν στο γεγονός ότι δεν μπορούν να εξηγήσουν τη δημιουργία διεθνών οργανισμών και διεθνούς συνεργασίας οι οποίες δεν συνδέονται με ενδοκρατικές εξελίξεις.

Σύμφωνα λοιπόν με τις προαναφερθείσες θεωρίες γίνεται εύκολα κατανοητό ότι το φαινόμενο της δημιουργίας των διεθνών οργανισμών και της διεθνούς συνεργασίας δεν μπορεί να εξηγηθεί από μία και μόνο εκ των παραπάνω θέσεων κι η εμμονή στη λήψη μόνο μίας εκ των θεωρητικών παραμέτρων δημιουργεί κενά κι αφήνει περιθώρια για έντονη κριτική. Συνεπώς, ο συνδυασμός των ρευμάτων σκέψης μπορεί να δώσει μία σφαιρικότερη ερμηνεία στο φαινόμενο των διεθνών οργανισμών.

1.3 Τυπολογία των διεθνών οργανισμών

Κι αφού έγινε αναφορά στο θεωρητικό πλαίσιο από όπου αντλούν την ύπαρξή τους οι διεθνείς οργανισμοί στην ενότητα αυτή θα γίνει αναφορά στα είδη των διεθνών οργανισμών και στον τρόπο με τον οποίο μπορούν να κατηγοριοποιηθούν.

Είναι γεγονός ότι η κατάταξη των διεθνών οργανισμών σε κατηγορίες δε γίνεται με βάση γενικώς αποδεκτά κριτήρια και ο κάθε μελετητής του φαινομένου των διεθνών οργανισμών μπορεί να θέσει τα δικά του κριτήρια με βάση τα οποία θα μελετήσει τον εκάστοτε οργανισμό. Σαν κριτήρια μελέτης μπορούν να ληφθούν παράμετροι όπως γεωγραφικά κριτήρια, ο σκοπός, ο

---

11 Hurrel A., (1995), «Regionalism in Theoretical Perspective» in L.Fawcet and A.Hurrel, (eds) Regionalism in World Politics, Oxford University Press, σελ. 68-69

12 Hurrel A., (1995), «Regionalism in Theoretical Perspective» in L.Fawcet and A.Hurrel, (eds) Regionalism in World Politics, Oxford University Press, σελ. 35 και 68-69

βαθμός συσσωμάτωσης που επιδιώκει κτλ. Έτσι η σχετικότητα πάνω στην οποία βασίζονται τα κριτήρια επιλογής για τη μελέτη του εκάστοτε οργανισμού εξυπηρετούν τις ανάγκες της κάθε έρευνας.

1.3.α Παγκόσμιοι και Περιφερειακοί

Με βάση το γεωγραφικό χώρο στον οποίο βρίσκονται και τη σύνθεση από την οποία αποτελούνται οι διεθνείς οργανισμοί μπορούν να διαχωριστούν σε παγκόσμιους ή οικουμενικούς και περιφερειακούς.

Παγκόσμιος οργανισμός είναι εκείνος που περικλείει στους κόλπους του όλα τα κράτη της διεθνούς κοινωνίας. Κανένας, ωστόσο, οργανισμός στο παρελθόν ή και σήμερα, δεν πέτυχε να καταστεί παγκόσμιος με την ανωτέρω έννοια, της προσχώρησης δηλαδή σε αυτόν όλων ανεξαιρέτως των κρατών. Με τον όρο παγκόσμιος οργανισμός εννοείται, συνεπώς, εκείνος που δρα σε παγκόσμιο επίπεδο και μπορεί να περιλάβει ως μέλη του όλα τα κράτη¹³. Οι παγκόσμιοι οργανισμοί αποτελούν ανοικτούς οργανισμούς από τη στιγμή που κάθε κράτος το οποίο πληροί ορισμένες προϋποθέσεις μπορεί να γίνει μέλος τους. Από την άλλη αξίζει να σημειωθεί ότι η επαλήθευση των προϋποθέσεων για την εισδοχή ενός νέου κράτους η οποία υπόκειται στη διακριτική εκτίμηση ορισμένων κρατών-μελών ή ορισμένων οργάνων του οργανισμού, αναιρεί τον αυτόματο χαρακτήρα της εισδοχής ενός κράτους στον οργανισμό. Ακόμα, όμως, κι αν επιτευχθεί πλήρης εισδοχή όλων των κρατών στον οργανισμό η ύπαρξή του συνεχίζει να είναι ρευστή από τη στιγμή που ένα ή περισσότερα κράτη μπορούν να αποχωρήσουν από αυτόν ανά πάσα στιγμή ή μπορεί να ιδρυθούν νέα κράτη μη διατεθειμένα να γίνουν μέλη του.

Αν και η ανάγκη της ύπαρξης παγκόσμιων οργανισμών γίνεται συνεχώς και περισσότερο έκδηλη, καθώς η αποτελεσματικότητα πολλών κανονισμών, που υιοθετούνται στο πλαίσιο τεχνικών οργανισμών και αναφέρονται στα πεδία της ναυσιπλοΐας της αεροπλοΐας ή των επικοινωνιών είναι ανάλογη με τον αριθμό των κρατών που μετέχουν στο συγκεκριμένο οργανισμό, εντούτοις οι πολιτικές αντιθέσεις μεταξύ των κρατών, οι οικονομικές ανισότητες και οι πολιτιστικές διαφοροποιήσεις έχουν ως συνέπεια την ανομοιογενή σύνθεση των παγκόσμιων οργανισμών, γεγονός που αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την απονομή ουσιαστικών εξουσιών στον οργανισμό, από τη στιγμή που υπάρχει η δυσπιστία ότι μπορεί να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα των αντιπάλων κρατών με τη δραστηριότητα που αναπτύσσει¹⁴.

Περιφερειακοί οργανισμοί είναι εκείνοι που απαρτίζονται από κράτη τα οποία ανήκουν στην ίδια γεωγραφική περιοχή και τα οποία συνδέονται μεταξύ τους με κοινά συμφέροντα, κοινά

13 Χριστοδουλίδης Θ., (1984), «Εισαγωγή στη Διεθνή Οργάνωση», Αθήνα, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ,σελ. 66

14 Χριστοδουλίδης Θ., (1984), «Εισαγωγή στη Διεθνή Οργάνωση», Αθήνα, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ,σελ. 67

προβλήματα ή ενίοτε με το αίσθημα κοινού κινδύνου έναντι μιας εξωτερικής απειλής και έχουν στενή, κατά κανόνα, συγγένεια πολιτικών και οικονομικών συστημάτων και κοινότητα πολιτικών αξιών¹⁵. Η έννοια της περιφέρειας δεν είναι απόλυτη, είναι πολυδιάστατη και δεν προσδιορίζεται πάντα βάσει γεωγραφικών κριτηρίων. Συνεπώς, ένας περιφερειακός οργανισμός μπορεί να περικλείει κράτη τα οποία δεν βρίσκονται στην ίδια γεωγραφική περιοχή, αλλά τα κράτη μέλη που τον απαρτίζουν έχουν κοινή πίστη σε ορισμένες αξίες.

Οι περιφερειακοί οργανισμοί εμφανίζουν περισσότερο δυναμισμό και αποτελεσματικότητα συγκριτικά με τους παγκόσμιους οργανισμούς κυρίως λόγω της εσωτερικής τους ομοιογένειας. Τα πράγματα όμως δυσχεραίνουν από τη στιγμή που μια μεγάλη δύναμη αποτελεί τον κεντρικό άξονα των περιφερειακών οργανισμών γύρω από τον οποίο κινούνται τα υπόλοιπα κράτη-μέλη κι αυτό συμβαίνει επειδή σε πολλές περιπτώσεις οι περιφερειακοί οργανισμοί συνιστούν έκφραση των αμοιβαίων ανταγωνισμών έχοντας συχνά ως συνέπεια τη διεύρυνση των πολιτικών ρηγμάτων της διεθνούς κοινότητας και την αποδυνάμωση της τάσης προς παγκοσμιότητα της διεθνούς οργάνωσης¹⁶.

1.3.β Γενικοί και Ειδικοί

Στη συνέχεια και βάσει του σκοπού για τον οποίο έχουν ιδρυθεί οι διεθνείς οργανισμοί διακρίνονται σε γενικούς και ειδικούς αν και η διάκριση αυτή είναι περισσότερο σύνθετη.

Γενικοί χαρακτηρίζονται οι οργανισμοί εκείνοι των οποίων η δράση εκτείνεται σε ολόκληρο το πεδίο των συμφερόντων των κρατών-μελών τους. Εν ολίγοις ένας οργανισμός με γενικό χαρακτήρα αναλαμβάνει την επίλυση όλων των προβλημάτων των κρατών-μελών του, το σύνολο των ειρηνικών τους σχέσεων καθώς και την επίλυση των διεθνών διαφορών τους.

Οι ειδικοί οργανισμοί διακρίνονται σε α) πολιτικούς, β) οικονομικούς, γ) κοινωνικούς και ανθρωπιστικούς, δ) τεχνικούς, ε) πολιτιστικούς και επιστημονικούς και στ) στρατιωτικούς. Η ονομασία τους προσδιορίζει ακριβώς και το σκοπό για τον οποίο έχουν ιδρυθεί οι συγκεκριμένοι οργανισμοί. Έτσι για παράδειγμα πολιτικοί μπορούν να χαρακτηριστούν οι οργανισμοί που αποσκοπούν στο συντονισμό και στην εναρμόνιση της πολιτικής συμπεριφοράς των κρατών τους έναντι των τρίτων κρατών, οικονομικοί εκείνοι που επιδιώκουν τη συνεργασία μεταξύ των μελών τους με σκοπό την επίτευξη οικονομικών στόχων, οργανισμοί με κοινωνικό και ανθρωπιστικό χαρακτήρα εκείνοι που έχουν ως σκοπό τη διασφάλιση της φυσικής ευημερίας και ηθικής αξιοπρέπειας του ατόμου καθώς και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, τεχνικοί εκείνοι που έχουν ως αντικείμενο μια ιδιαίτερη διοικητική,

15 Χριστοδουλίδης Θ., (1984), «Εισαγωγή στη Διεθνή Οργάνωση», Αθήνα, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ,σελ. 67

16 Χριστοδουλίδης Θ., (1984), «Εισαγωγή στη Διεθνή Οργάνωση», Αθήνα, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ,σελ. 71

νομική ή και επιστημονική τεχνική της οποίας η χρήση έχει επωφελή αποτελέσματα για τα κράτη-μέλη τους, πολιτιστικοί κι επιστημονικοί εκείνοι που επιδιώκουν την εκπλήρωση πολιτιστικών σκοπών γενικού χαρακτήρα και την προώθηση της έρευνας και επιστήμης και τέλος, στρατιωτικοί εκείνοι που έχουν ως σκοπό την κοινή άμυνα των μελών τους έναντι τρίτων κρατών¹⁷.

1.3.γ Διακυβερνητικοί ή Συνεργασίας και Υπερεθνικοί η Συσσωμάτωσης

Τέλος οι διεθνείς οργανισμοί μπορούν να διακριθούν σε διακυβερνητικούς ή συνεργασίας και υπερεθνικούς ή συσσωμάτωσης.

Ο όρος διακυβερνητικός οργανισμός χρησιμοποιείται για τον χαρακτηρισμό όλων των οργανισμών που απαρτίζονται αποκλειστικά από κράτη. Στην κυριολεξία ο όρος αυτός υποδηλώνει τους οργανισμούς στους οποίους η συνεργασία μεταξύ των μελών τους περιορίζεται σε επίπεδο κυβερνήσεως που υπολαμβάνεται με την έννοια της εκτελεστικής εξουσίας. Στην πράξη, όμως, ο όρος διακυβερνητικός οργανισμός χρησιμοποιείται αδιακρίτως για όλους τους διακρατικούς οργανισμούς στους οποίους περιλαμβάνονται κι εκείνοι που η καταστατική τους συνθήκη προβλέπει μια ειδική εκπροσώπηση συμφερόντων διαφόρων ομάδων πέραν από την εκπροσώπηση των κρατικών συμφερόντων¹⁸.

Υπερεθνικοί χαρακτηρίζονται οι διεθνείς εκείνοι οργανισμοί στους οποίους έχουν απονεμηθεί αρμοδιότητες και εξουσίες που μπορούν ν'ασκήσουν αμέσως στα κράτη-μέλη αναφορικά με τους υπηκόους τους και τα νομικά πρόσωπα που εδρεύουν στο έδαφός τους. Χαρακτηριστικό των υπερεθνικών οργανισμών είναι η οικονομική τους αυτονομία, που προϋποθέτει την ύπαρξη ιδίων πόρων για τη χρηματοδότηση των οργανισμών¹⁹.

1.4 Περί περιφερειακών συνεργασιών

Έγινε ήδη αναφορά στις θεωρίες από όπου αντλούν την ύπαρξή τους οι διεθνείς οργανισμοί και αναλύθηκαν τα είδη των διεθνών οργανισμών που μπορεί να υπάρξουν. Σε αυτό το σημείο και πριν η έρευνα συνεχίσει στο κυρίως θέμα της το οποίο είναι η ASEAN, κρίνεται σκόπιμο να γίνει μια αναφορά στο φαινόμενο των περιφερειακών συνεργασιών.

Η θεμελίωση της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτέλεσε απόλυτα νεωτεριστικό παράγοντα στον τομέα της περιφερειακής συνεργασίας, καθώς οι μέχρι τότε μορφές συνεργασίας βασίζονταν στην αρχή της εθνικής κυριαρχίας και ο κύριος λόγος συνασπισμού των κρατών ήταν ώστε να επιτευχθεί η απαραίτητη ισορροπία ισχύος ανάμεσα σε γειτονικά κράτη για να διατηρηθεί η ειρήνη.

---

17 Χριστοδουλίδης Θ., (1984), «Εισαγωγή στη Διεθνή Οργάνωση», Αθήνα, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ,σελ. 72-75

18 Χριστοδουλίδης Θ., (1984), «Εισαγωγή στη Διεθνή Οργάνωση», Αθήνα, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ,σελ. 76

19 Χριστοδουλίδης Θ., (1984), «Εισαγωγή στη Διεθνή Οργάνωση», Αθήνα, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ,σελ. 76-80

Τα ως τότε δεδομένα ανατράπηκαν με τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας²⁰ καθώς η συνεργασία μεταξύ των κρατών αυτών ξέφυγε από τα συνηθισμένα για την εποχή δεδομένα της ισορροπίας ισχύος, από τη στιγμή που ξεκινούσε από τον εμπορικό και οικονομικό τομέα και έχοντας μάλιστα την τάση απόδοσης μέρους της εθνικής κυριαρχίας σε συλλογικό-περιφερειακό επίπεδο. Ο υπερεθνικός αυτός οργανισμός θα συντόνιζε την κοινή αγορά η οποία θα επέτρεπε την ελεύθερη διακίνηση εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων. Η συγκεκριμένη ευρωπαϊκή πρωτοβουλία βρήκε έρεισμα και αντιγράφηκε και από άλλες χώρες σε διάφορες περιοχές του κόσμου.

Θεμελιώδη λίθο για τις περιφερειακές συνεργασίες και τη δημιουργία περιφερειακών ενώσεων αποτέλεσε σύμφωνα με τις επιταγές των ΗΠΑ η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ) και ο μετέπειτα συνεχιστής αυτής Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ). Η ΓΣΔΕ περιέκλειε αρχές για το ελεύθερο εμπόριο και τη μείωση των εμπορικών εμποδίων και δασμών διεθνώς. Τα έθνη-κράτη ήταν ελεύθερα να προχωρήσουν στη δημιουργία περιφερειακών ενώσεων ανά τον κόσμο ακολουθώντας μια τάση που εμφανίστηκε και εδραιώθηκε στον ευρωπαϊκό χώρο²¹.

Οι περιφερειακές συνεργασίες στις μέρες μας μπορούν να λάβουν διάφορες μορφές ανάλογα με το βαθμό περιφερειακής και οικονομικής ενοποίησης που τις χαρακτηρίζει. Μπορούν να διακριθούν τέσσερα διαφορετικά είδη περιφερειακής συνεργασίας που η μία αποτελεί ουσιαστικά προοίμιο της άλλης.

- 1) Η απλούστερη μορφή περιφερειακής οικονομικής ενοποίησης αποτελεί η Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών (ΖΕΣ) στο πλαίσιο της οποίας καταργούνται οι εμπορικοί δασμοί μεταξύ των κρατών-μελών της.
- 2) Η αμέσως πιο σύνθετη μορφή είναι η Τελωνειακή Ένωση όπου εκτός της απαλοιφής των ενδοπεριφερειακών δασμών, λαμβάνει χώρα και η υιοθέτηση ενός κοινού εξωτερικού δασμολογίου.
- 3) Η Κοινή Αγορά αποτελεί ένα πιο εξελιγμένο στάδιο οικονομικής ενοποίησης όπου, πλέον της Τελωνειακής Ένωσης, αποφασίζεται και πραγματοποιείται η ελεύθερη μετακίνηση των συντελεστών παραγωγής.
- 4) Τέλος, την πιο εξελιγμένη μορφή περιφερειακής συνεργασίας αποτελεί η Οικονομική Ένωση όπου προβλέπεται η δημοσιονομική και νομισματική εναρμόνιση μεταξύ των κρατών μελών. Στο πλαίσιο της Οικονομικής Ένωσης συντελείται και η υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος²².

20 Η ίδρυση της ΕΟΚ έγινε από τις Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Ολλανδία, Βέλγιο και Λουξεμβούργο

21 Για περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με τη ΓΣΔΕ και τον ΠΟΕ βλέπε: Στεφάνου Κ.-Γκόρτσος Χ., (2005), «Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο», Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη κεφ.2 και 3

22 Πουρναράκης Ε., (2000), «Διεθνής Οικονομική-Μια Εισαγωγική Προσέγγιση», Αθήνα, σελ. 513-514.

Σήμερα υπάρχουν πάνω από 210 περιφερειακές συνεργασίες ανά τον κόσμο με τις περισσότερες εξ αυτών να αποτελούν ΖΕΣ και μόνο μία να έχει εισέλθει στο τελικό στάδιο της οικονομικής και νομισματικής ενοποίησης, την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ακόμα και οι ισχυρότερες χώρες του πλανήτη έχουν ενταχθεί σε περιφερειακές συνεργασίες και προωθούν μέρος της ατζέντας τους μέσω αυτών. Η τεράστια οικονομική ισχύς που κατέχουν οι περιφερειακές ενώσεις και η οποία μεταφράζεται σε πολιτική, όταν αυτό επιλεγθεί από τα κράτη-μέλη, συλλογικά ή μεμονωμένα, αυξάνοντας έτσι την πολιτική ισχύ κάθε χώρας μέσω του πρίσματος της ιδιότητας του μέλους μιας περιφερειακής ένωσης, καθιστά σαφή το λόγο για τον οποίο οι περιφερειακές συνεργασίες αποτελούν ένα επιπλέον επίπεδο στην παγκόσμια διακυβέρνηση.

Κεφάλαιο 2

Στο προηγούμενο κεφάλαιο έγινε ιστορική αναδρομή στο φαινόμενο της διεθνούς οργάνωσης και των διεθνών συνεργασιών, αναλύθηκαν οι κυριότερες θεωρίες από όπου αντλούν την ύπαρξή τους, αναφέρθηκαν τα είδη τους και τέλος, ειπώθηκαν ορισμένα πράγματα για τις περιφερειακές συνεργασίες και οργανισμούς. Το παρόν κεφάλαιο έχει σαν θέμα του την ASEAN. Ο λόγος δημιουργίας και ύπαρξης του οργανισμού, ο κατασταστικός του χάρτης, τα θεσμικά του όργανα, στοιχεία για τις χώρες από τις οποίες απαρτίζεται, οι χώροι στους οποίους δραστηριοποιείται καθώς επίσης και στοιχεία για τις σχέσεις του οργανισμού με τρίτες χώρες θα παρατεθούν παρακάτω.

2.1 Τα πρώτα βήματα

Πρόγονος της ASEAN υπήρξε η Ένωση της Νοτιοανατολικής Ασίας-Association of Southeast Asea γνωστότερη και ως ASA η οποία αποτελούσε μια συμμαχία, απαρτιζόμενη από τις Φιλιππίνες, την Ταϊλάνδη και τη Μαλαισία με έτος ίδρυσης το 1961. Η θέληση, όμως, της ιδρυτικής ελίτ των κρατών που προαναφέρθηκαν, σε συνδυασμό με τις Ινδονησία και Σιγκαπούρη, να επικεντρωθούν στην ανοικοδόμηση μιας ενιαίας κρατικής οντότητας, ο κοινός φόβος για τον κομμουνισμό, η έλλειψη εμπιστοσύνης για τις εξωτερικές μεγάλες δυνάμεις κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '60 και η ισχυρή θέληση τους για οικονομική ανάπτυξη υπήρξαν το εφελκυστικό για την ίδρυση της ASEAN στις 8 Αυγούστου του 1967 με τη διακήρυξη της ASEAN γνωστότερη και ως διακήρυξη της Μπανγκόγκ.

Η προσπάθεια της Ταϊλάνδης και ο ρόλος της ως μεσίτης για τη διευθέτηση ορισμένων διαφορών μεταξύ Ινδονησίας, Φιλιππινών και Μαλαισίας έκανε τις χώρες να σκεφτούν τέντονα την

ιδέα για περιφερειακή συνεργασία, διαφορετικά το μέλλον της περιοχής θα παρέμενε αβέβαιο. Συνεργασία στα πεδία της οικονομίας, του πολιτισμού, της τεχνολογίας, της εκπαίδευσης καθώς και σε άλλα πεδία, όπως επίσης και η προώθηση της περιφερειακής ειρήνης και σταθερότητας μέσω από κοινού σεβασμό για τη δικαιοσύνη και το κράτος δικαίου και τήρηση των αρχών του χάρτη των Ηνωμένων Εθνών υπήρξαν στοιχεία που άπτονταν του ενδιαφέροντος των ιδρυτικών στελεχών της ASEAN.

Η διακήρυξη της Μπανγκόγκ κατά την ίδρυση της Ένωσης είναι χαρακτηριστική όσον αφορά το χαρακτήρα αλλά και τους σκοπούς της. Πιο συγκεκριμένα : «Η Ένωση αντιπροσωπεύει τη βούληση των κρατών να δεσμευτούν με φιλία και συνεργασία και, μέσω κοινών προσπαθειών και θυσιών, να εξασφαλίσουν για τους λαούς τους την ευλογία της ειρήνης, της ελευθερίας και της ευημερίας». (Η Διακήρυξη της ASEAN, Μπανγκογκ, 8 Αυγούστου 1967).

Χαρακτηριστικές, του κλίματος μέσα στο οποίο δημιουργήθηκε η ASEAN και των σκοπών που θα καλείτο να εξυπηρετήσει, είναι οι δηλώσεις των πέντε υπουργών εξωτερικών των χωρών οι οποίες συνυπέγραψαν την ιδρυτική συνθήκη του οργανισμού καθώς και το σύνθημα το οποίο χαρακτηρίζει τον οργανισμό και είναι “Ένα όραμα, μια ταυτότητα, μια κοινότητα” γεγονός που προαναγγέλει και το σκοπό ύπαρξης του οργανισμού..

Ο πρώτος λόγος άνηκε στον Narciso Ramos από τις Φιλιππίνες, ο οποίος είπε : “Οι κατακερματισμένες οικονομίες της Νοτιοανατολικής Ασίας, με την κάθε χώρα να επιδιώκει τους δικούς της περιορισμένους στόχους και σπαταλώντας τους πενιχρούς τους πόρους σε επικαλυπτόμενες ή συγκρουσιακές επιδιώξεις μεταξύ αδερφών κρατών, φέρουν τους σπόρους της αδυναμίας όσον αφορά την ανικανότητά τους για ανάπτυξη και την αυτο-διαιωσιζόμενη εξάρτησή τους από τα αναπτυγμένα, βιομηχανοποιημένα κράτη. Η ASEAN, λοιπόν, μπορεί να υλοποιήσει τις ακόμη αναξιοποίητες δυνατότητες αυτής της πλούσιας περιοχής μέσω ουσιαστικότερης ενωμένης δράσης”.²³

Συνέχεια στο λόγο πήρε ο Adam Malik από την Ινδονησία ο οποίος θεωρούσε ότι η ASEAN θα αποτελούσε “μια περιοχή ικανή να σταθεί στα δικά της πόδια, αρκετά δυνατή ώστε να μπορεί να αμυνθεί ενάντια σε αρνητικές επιρροές προερχόμενες έξω από την περιοχή”. Συνέχισε τονίζοντας ότι κάτι τέτοιο δεν θα ήταν ανέφικτο αν οι χώρες της περιοχής συνεργάζονταν αποτελεσματικά αξιοποιώντας το ανθρώπινο δυναμικό τους και τους πλούσιους πόρους τους. Οι όποιες διαφορές θα μπορούσαν να ξεπεραστούν μέσω καλής θέλησης, κατανόησης, πίστης και ρεαλισμού. Τέλος η σκληρή δουλειά, η υπομονή κι η επιμονή θα αποτελούσαν εξίσου απαραίτητες προϋποθέσεις.²⁴

Τρίτος στη σειρά μίλησε ο Μαλαισιανός Tun Abdul Razak. “Εμείς τα έθνη και οι λαοί της Ν.Α

23 <http://www.aseansec.org/the-founding-of-asean/> (12-07-13)

24 <http://www.aseansec.org/the-founding-of-asean/> (12-07-13)

Ασίας πρέπει να ενωθούμε και να σχηματίσουμε από μόνοι μας μια νέα προοπτική και ένα καινούριο πλαίσιο για την περιοχή μας. Είναι σημαντικό ότι μεμονωμένα και απο κοινού θα πρέπει να δημιουργήσουμε τη βαθιά επίγνωση ότι δεν θα επιβιώσουμε για πολύ ως ανεξάρτητοι, αλλά απομονωμένοι λαοί εκτός κι αν αρχίσουμε να σκεφτόμαστε και δρούμε από κοινού κι αν αποδείξουμε με πράξεις ότι ανήκουμε σε μια οικογένεια εθνών της Ν.Α Ασίας συνδεδεμένα μεταξύ τους με δεσμούς φιλίας και καλής θέλησης και εμποτισμένα με τα δικά μας ιδανικά και φιλοδοξίες και αποφασισμένα να χαράζουμε τη δική μας μοίρα. Με την εγκαθίδρυση της ASEAN κάναμε ένα σταθερό και γενναίο βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση”.²⁵

Ακολούθησε ο S. Rajaratnam από τη Σιγκαπούρη. “Πρέπει τώρα να σκεφτούμε σε δύο επίπεδα”, τόνισε. “ Δεν πρέπει να σκεφτούμε μόνο τα εθνικά μας συμφέροντα, αλλά να τα θέσουμε απέναντι στα περιφερειακά μας συμφέροντα: αυτός είναι ένας καινούριος τρόπος να σκεφτόμαστε τα προβλήματά μας. Κι αυτά είναι δύο διαφορετικά πράγματα και κάποιες φορές μπορούν να είναι αντικρουόμενα. Κατά δεύτερον, πρέπει επίσης να αποδεχτούμε το γεγονός ότι η περιφερειακή ύπαρξη προϋποθέτει επώδυνες προσαρμογές στις πρακτικές και στη σκέψη στις αντιστοιχες χώρες μας. Πρέπει να πραγματοποιήσουμε αυτές τις επώδυνες και δύσκολες προσαρμογές. Αν δεν το κάνουμε αυτό η περιφερειοποίηση θα παραμείνει μια ουτοπία”. Επίσης υπό το φόβο παρεξήγησης της ίδρυσης του οργανισμού ο Rajaratnam συμπλήρωσε : “Δεν είμαστε ενάντια σε τίποτα και σε κανέναν. Θέλουμε να εξασφαλίσουμε μια σταθερή Ν.Α Ασία, όχι μια βαλκανιοποιημένη Ν.Α Ασία. Και οι χώρες που ενδιαφέρονται, που πραγματικά ενδιαφέρονται, για τη σταθερότητα της Ν.Α Ασίας, την ευημερία της Ν.Α Ασίας και τις καλύτερες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, θα χαιρετίσουν την προσπάθεια για συνασπισμό των μικρών χωρών με σκοπό να συγκεντρώσουν τους πόρους τους και τη συλλογική τους σοφία με σκοπό να συμβάλλουν στην παγκόσμια ειρήνη”.²⁶

Τελευταίος πήρε το λόγο ο Ταϊλανδός Thanat Khoman τονίζοντας ότι η Ένωση ιδρύθηκε για να δημιουργεί κι όχι να καταστρέφει. Αναφορικά με τους στόχους της ASEAN μίλησε για την “οικοδόμηση μιας νέας κοινωνίας η οποία θα μπορεί να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της εποχής και θα είναι αποτελεσματικά εξοπλισμένη, για να επιφέρει την αναγνώριση και την υλική καθώς και πνευματική πρόοδο των λαών, συνθήκες σταθερότητας και προόδου. Συγκεκριμένα, αυτό που θέλουν εκατομμύρια ανδρών και γυναικών στη δική μας γωνιά του κόσμου, είναι να διαγραφεί η παλιά και ξεπερασμένη έννοια της κυριαρχίας και υποταγής του παρελθόντος και να αντικατασταθεί με ένα νέο πνεύμα στη βάση του δούναι και λαβείν, της ισότητας και της εταιρικής σχέσης. Περισσότερο από οτιδήποτε άλλο επιθυμούν να είναι κύριοι των οικιών τους και να απολαμβάνουν το εγγενές δικαίωμα να αποφασίζουν για τη δική τους μοίρα”. Συνέχισε λέγοντας

25 <http://www.aseansec.org/the-founding-of-asean/> (12-07-13)

26 <http://www.aseansec.org/the-founding-of-asean/> (12-07-13)

ότι τα έθνη της Ν.Α Ασίας, αντί να προσπαθούν να στερήσουν το ένα την ελευθερία και την ανεξαρτησία του άλλου θα πρέπει αρχικά να απελευθερώσουν τους εαυτούς τους από τα εμπόδια της άγνοιας, των ασθενειών και της πείνας και για να επιτευχθεί αυτό θα πρέπει να συνεργαστούν με έθνη που αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα κι έχουν τις ίδιες βλέψεις και φιλοδοξίες. Κλείνοντας ανέφερε “Αυτό που αποφασίσαμε σήμερα είναι μόνο ένα μικρό ξεκίνημα από αυτό που ελπίζουμε να αποτελέσει μια μακρά και συνεχή ακολουθία επιτευγμάτων για τα οποία εμείς οι ίδιοι, αυτοί που θα ενταχθούν μαζί μας αργότερα αλλά και οι επερχόμενες γενιές, μπορούν να είναι περήφανοι. Ας είναι για τη Ν.Α Ασία, μια δυναμικά πλούσια περιοχή, πλούσια σε πνευματισμό καθώς και σε υλικούς πόρους και πραγματικά για ολόκληρη την αρχαία ήπειρο της Ασίας, το φως της ευτυχίας και ευημερίας που θα λάμπει πάνω από τα αναρίθμητα εκατομμύρια των αγωνιζόμενων λαών μας”.²⁷

Από τις δηλώσεις των πέντε υπουργών εξωτερικών οι οποίοι συνυπέγραψαν την ιδρυτική συμφωνία για την ASEAN γίνεται άμεσα αντιληπτή η οξυδέρκεια των ανθρώπων αυτών. Αντιλαμβανόμενοι το κόστος που θα είχε για τις χώρες, τους λαούς, αλλά και την ευρύτερη περιοχή της Ν.Α Ασίας η διαρκής προστριβή τους, γεγονός που θα άφηνε ανεκμετάλλευτο ή ελλειπώς αξιοποιημένο τον τεράστιο φυσικό πλούτο της περιοχής και θα τις ανάγκαζε να σπαταλούν χρήματα στον εξοπλισμό, αλλά και θα άφηνε ανοιχτές πόρτες για εξωτερικούς παράγοντες που θα έσπευδαν να οικιοποιηθούν τον πλούτο της περιοχής, και αναγνωρίζοντας τις προοπτικές τους μέσω του πολυάριθμου ανθρώπινου δυναμικού τους, προτίμησαν να συνασπιστούν και από κοινού να δώσουν λύση στα προβλήματα, τις έριδες και τις διαμάχες τους μέσω ειρηνικών τρόπων.

Ακολουθούν οι στόχοι και οι σκοποί της Ένωσης, όπως βρίσκονταν στη δισέλιδη υπογεγραμμένη από τους πέντε υπουργούς εξωτερικών διακήρυξη της Μπανγκόγκ. Αναλυτικά προβλέπει:

α)Επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής προόδου και της πολιτισμικής εξέλιξης στην περιοχή μέσω κοινών προσπαθειών και σε πνεύμα ισότητας και συνεργασίας.

β)Προώθηση της τοπικής ειρήνης και σταθερότητας με αμοιβαίο σεβασμό προς τη δικαιοσύνη και το κράτος δικαίου στη σχέση μεταξύ των χωρών της περιοχής και τήρηση των αρχών του καταστατικού των Ηνωμένων Εθνών.

γ)Προώθηση της ενεργής συνεργασίας και κοινής βοήθειας σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος στους τομείς της οικονομίας, της κοινωνίας, του πολιτισμού, της τεχνολογίας, της επιστήμης και της διοίκησης.

δ)Παροχή βοήθειας ανάμεσα στα κράτη με μορφή εκπαίδευσης και ερευνητικών κέντρων στους τομείς της εκπαίδευσης, του επαγγελματισμού, της τεχνολογίας και της διοίκησης.

---

27 <http://www.aseansec.org/the-founding-of-asean/> (12-07-13)

ε)Πιο αποτελεσματική συνεργασία για την καλύτερη αξιοποίηση της γεωργίας και των βιομηχανιών τους, την επέκταση του εμπορίου τους, συμπεριλαμβανομένης και της μελέτης των προβλημάτων του διεθνούς εμπορίου προϊόντων, τη βελτίωση των μεταφορικών και επικοινωνιακών τους εγκαταστάσεων και την καλυτέρευση του βιοτικού επιπέδου των λαών τους.

στ)Την προώθηση των σπουδών στις χώρες της Ν.Α Ασίας.

ζ)Τέλος τη διατήρηση μιας στενής και επωφελούς συνεργασίας με ήδη υπάρχοντες διεθνείς και τοπικούς οργανισμούς με παρόμοιους στόχους και σκοπούς καθώς και την εξερεύνηση όλων των οδών για ακόμα πιο στενή συνεργασία μεταξύ τους.²⁸

Για να επιτευχθούν τα παραπάνω, στις μεταξύ τους σχέσεις τα κράτη-μέλη της Ένωσης έχουν υιοθετήσει τις κάτωθι θεμελιώδεις αρχές, όπως προβλέπεται στη Συνθήκη Φιλίας και Συνεργασίας της Νοτιοανατολικής Ασίας-Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia (TAC) του 1976.

Συγκεκριμένα:

1)Αμοιβαίο σεβασμό για την ανεξαρτησία, την κυριαρχία, την ισότητα, την εδαφική ακεραιότητα και την εθνική ταυτότητα όλων των εθνών.

2)Το δικαίωμα του κάθε κράτους να καθοδηγεί την εθνική του ύπαρξη χωρίς εξωτερικές παρεμβάσεις, καταναγκασμούς ή ανατροπές.

3)Μη επέμβαση του ενός στις εσωτερικές υποθέσεις του άλλου.

4)Επίλυση των διαφορών ή διενέξεων με ειρηνικό τρόπο.

5)Παραίτηση από την απειλή ή χρήση βίας.

6)Αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ τους.²⁹

Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι την περίοδο κατά την οποία ιδρύθηκε η ASEAN η κατάσταση παγκοσμίως ήταν ρευστή. Ο ψυχρός πόλεμος βρισκόταν στο απόγειό του, ο πόλεμος στο Βιετνάμ μαινόταν και τα αμερικανικά στρατεύματα φαίνονταν να μένουν για πάντα εδραιωμένα στην Ινδοκίνα. Με φόντο τη σύγκρουση στην Ινδοκίνα οι ιδρυτές της ASEAN είχαν τη διορατικότητα να χτίσουν μια κοινωνία για όλα τα έθνη της Ν.Α Ασίας. Εξάλλου μέσα στη διακήρυξη της Μπανγκόγκ είχε κατοχυρωθεί το δικαίωμα ότι οποιοδήποτε κράτος της Ν.Α Ασίας θα μπορούσε να εισέλθει στον οργανισμό δεδομένου ότι θα τηρούσε τους στόχους, τις αρχές και τους σκοπούς της Ένωσης.

Όπως είναι λογικό σε μια γεωγραφική περιοχή, όπου διακυβεύονται μεγάλα συμφέροντα (λόγω του πλούτου σε πρώτες ύλες) διαφορές μεταξύ των κρατών δεν παύουν ποτέ να υπάρχουν. Ακόμα κι αν οι διπλωματικές σχέσεις μεταξύ Ινδονησίας και Μαλαισίας (έριζαν για την περιοχή του Σαμπάθ κι αν και δεν δόθηκε κάποια οριστική λύση στην αντιπαράθεση, σταδιακά πέρασε στο

28 <http://www.aseansec.org/overview/> (12-07-13)

29 <http://www.aseansec.org/overview/> (12-07-13)

περιθώριο και υποβαθμίστηκε) και εν συνεχεία Σιγκαπούρης και Μαλαισίας (είχαν διαφωνίες για μια βραχονησίδα) αλλά και μεταξύ Μαλαισίας και Φιλιππινών (είχαν συνοριακές διαφορές οι οποίες οδήγησαν μέχρι και σε διακοπή των διπλωματικών τους σχέσεων) αποκαταστάθηκαν λίγο καιρό μετά την υπογραφή της διακήρυξης, οι έριδες δεν έπαψαν ποτέ να υφίστανται και διαρκούν μέχρι και σήμερα. Αυτό, όμως, που αξίζει να σημειωθεί είναι ότι τα κράτη-μέλη της Ένωσης εμμένουν στη δέσμευσή τους να λύνουν τις διαφορές τους με ειρηνικούς τρόπους και με πνεύμα αμοιβαίου συμβιβασμού.

2.2 Ο περιφερειακός οργανισμός σήμερα

Σήμερα εκτός από τα 5 κράτη-ιδρυτές της Ένωσης (Ινδονησία, Μαλαισία, Ταϊλάνδη, Φιλιππίνες και Σιγκαπούρη) έχουν προσχωρήσει σε αυτή και το Μπρούνεϊ (7/1/84), το Βιετνάμ (28/7/85), το Λάος και η Μιανμάρ (23/7/97) και τέλος η Καμπότζη (30/4/99) με αποτέλεσμα να αριθμεί πλέον δέκα κράτη-μέλη.

Εικόνα 1: Χώρες ASEAN
(http://gr.clipartlogo.com/premium/detail/asean-economic-community-aec_113170654.html)

Γεωγραφικά ο οργανισμός καλύπτει μια περιοχή 4.46 εκατομμυρίων τετραγωνικών χιλιομέτρων και καλύπτει ολόκληρη την περιοχή της Ν.Α Ασίας με τα σύνορα του να ξεκινούν βόρειο-

βορειοδυτικά από την περιοχή της Μιανμάρ, περιλαμβάνει ολόκληρη την Ινδοκίνα, ενώ στα νότια φτάνει μέχρι τα θαλάσσια σύνορα της Ινδονησίας με φυσικό σύνορο το Ανατολικό Τιμόρ και ανατολικά, στα ανατολικά σύνορα των Φιλιππινών, στον Ειρηνικό ωκεανό. Η θαλάσσια έκταση την οποία εμπερικλείει η ASEAN έχει περίπου 3 φορές μεγαλύτερη έκταση από το αντίστοιχο κομμάτι ξηράς. Το 2012 το συνδυασμένο ονομαστικό ΑΕΠ είχε αυξηθεί σε πάνω από 3 τρισεκατομμύρια δολάρια και ο πληθυσμός ανέρχονταν σε περίπου 630 εκατομμύρια. Σε περίπτωση που η ASEAN αποτελούσε ενιαία οντότητα θα ήταν η όγδοη μεγαλύτερη οικονομία παγκοσμίως.

Όπως είδαμε και στην ενότητα 2.1 από τα λεγόμενα των ιδρυτών της ASEAN, αλλά και αναλογιζόμενοι το ευρύτερο κλίμα που επικρατούσε στην περιοχή της Ν.Α Ασίας κατά την περίοδο της ίδρυσης του οργανισμού, η ασφάλεια κατείχε πρωτεύοντα ρόλο στο μυαλό των δημιουργών της και μάλιστα ήταν και αναγκαία προϋπόθεση για την επίτευξη της ανάπτυξης και ευημερίας. Σταδιακά επέκτεινε τους σκοπούς της και σε ζητήματα οικονομικού ενδιαφέροντος αρχίζοντας από τη διακήρυξη για δημιουργία για τη δημιουργία μιας ζώνης ελεύθερου εμπορίου (1992-1994) μεταξύ των μελών της και τη μετέπειτα μετατροπή της σε οικονομική ένωση (ASEAN vision 2020, 1997). Σε συνδυασμό με τις διακηρύξεις σχετικά με την οικονομική συνεργασία μεταξύ των μελών του ο οργανισμός έθεσε ως στόχο την περαιτέρω εμβάθυνση και σε πολιτικό επίπεδο. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι οι διάφορες διακηρύξεις περί της ειρηνικής συνύπαρξης (1971), η απόρριψη των πυρηνικών όπλων (1997) και οι πρωτοβουλίες για τη σύνταξη ενός συντάγματος (2003).

Η θέληση για συνεργασία, ομόνοια, ενότητα και καλή γειτνίαση γίνεται ακόμα περισσότερο κατανοητή αν ρίξουμε μια ματιά στη σημαία η οποία έχει υιοθετηθεί ως σύμβολο της ASEAN.

*Εικόνα 2: Σημαία ASEAN
(<http://www.fotosearch.gr/photos-images/asean.html>)*

Η άνωθεν σημαία αντιπροσωπεύει μια σταθερή, ειρηνική, ενωμένη και δυναμική ASEAN. Τα χρώματα της σημαίας (μπλε, κόκκινο, λευκό και κίτρινο) αποτελούν τα κύρια χρώματα των σημαιών των χωρών που απαρτίζουν την ASEAN. Πιο συγκεκριμένα το μπλε αντιπροσωπεύει την ειρήνη και τη σταθερότητα, το κόκκινο απεικονίζει το θάρρος και το δυναμισμό, το λευκό δείχνει καθαρότητα και τέλος το κίτρινο συμβολίζει την ευημερία. Οι δέκα βλαστοί αναποφλείωτου ρυζιού

(10 όπως και ο ριθμός των κρατών-μελών της ASEAN) στο κέντρο του εμβλήματος αντιπροσωπεύουν το όνειρο των ιδρυτών της ASEAN για μια ASEAN η οποία να περιλαμβάνει όλες τις χώρες της Ν.Α Ασίας συνδεόμενες μεταξύ τους με φιλία και αλληλεγγύη. Τέλος, ο λευκός κύκλος που περιβάλλει τους βλαστούς συμβολίζει την ενότητα της ASEAN.

Σε αντίθεση με την οργάνωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οργάνωση της ASEAN είναι χαλαρή και ταυτόχρονα καθαρά διακυβερνητική. Αυτό συνέβει εξαιτίας του γεγονότος ότι επιλέχθηκε, για λόγους που σχετίζονταν με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής και των χωρών τις οποίες περιελάμβανε, μια δομή που να βασίζεται στην ομοφωνία. Από τα συλλογικά όργανα μόνο η μη έχουσα και τόσο σημαντικές αρμοδιότητες Γραμματεία δεν αποτελεί ξεκάθαρα διακυβερνητικό όργανο. Οι αποφάσεις λαμβάνονται ομόφωνα κατόπιν διαβουλεύσεων στο πλαίσιο των κύριων αποφασιστικών οργάνων της ASEAN.

2.2.α Τα θεσμικά όργανα της ASEAN

Δεδομένου του νομικού και θεσμικού πλαισίου του, ο Χάρτης της ASEAN περιγράφει τη δομή του οργανισμού, θέτοντας τις εντολές και τις λειτουργίες των διαφόρων οργάνων του. Ακολουθούν τα όργανα καθώς και οι εντολές και λειτουργίες τους:

Σύνοδος κορυφής ASEAN (ASEAN summit): Είναι το ανώτατο όργανο χάραξης πολιτικής της Ένωσης. Περιλαμβάνει όλους τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων και συνεδριάζει μία φορά το χρόνο. Διαθέτει πρόεδρο και αντιπρόεδρο οι οποίοι εκλέγονται κυκλικά από μια αλφαβητική λίστα. Αυτό το όργανο συσκέπτεται, παρέχει πολιτική καθοδήγηση και λαμβάνει αποφάσεις για βασικά θέματα αναφορικά με την υλοποίηση των στόχων της ASEAN, σημαντικά θέματα που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τα κράτη-μέλη του και όλα τα ζητήματα που αναφέρονται σε αυτό από το Συντονιστικό Συμβούλιο της ASEAN (ASEAN Coordinating Council), τα Κοινοτικά Συμβούλια της ASEAN (ASEAN Community Councils) και τα Κλαδικά Υπουργικά Όργανα της ASEAN (ASEAN Sectoral Ministerial Bodies)³⁰.

Συντονιστικό Συμβούλιο ASEAN (ASEAN Coordinating Council): Το Συντονιστικό Συμβούλιο της ASEAN είναι ένα όργανο το οποίο αποτελείται από τους Υπουργούς Εξωτερικών των χωρών που περιλαμβάνει η ASEAN. Ρόλος αυτού του οργάνου είναι η προετοιμασία για τις συνεδριάσεις της Συνόδου Κορυφής της ASEAN, ο συντονισμός με τα Κοινοτικά Συμβούλια της ASEAN για την ενίσχυση της πολιτικής συνοχής της αποτελεσματικότητας και της συνεργασίας μεταξύ τους, ο συντονισμός των αναφορών των Κοινοτικών Συμβουλίων της ASEAN στη σύνοδο κορυφής, η

30 <http://www.edunitiatives.org/sites/default/files/A%20Brief%20Overview%20of%20ASEAN.pdf> (12-07-13)

εξέταση της έκθεσης του Γενικού Γραμματέα σχετικά με τις ενέργειες και λειτουργίες της Γραμματείας και άλλων αρμόδιων φορέων, η έγκριση για το διορισμό και τον τερματισμό της θητείας των αναπληρωτών Γενικών Γραμματέων κατόπιν εισήγησης τους Γενικού Γραμματέα και τέλος η ανάληψη καθηκόντων τα οποία προβλέπονται από το Χάρτη της ASEAN ή άλλων λειτουργιών που μπορεί να ανατεθούν από τη σύνοδο κορυφής³¹.

Κοινοτικά Συμβούλια της ASEAN (ASEAN Community Council): Το Κοινοτικό Συμβούλιο της ASEAN αποτελείται από το Κοινοτικό Συμβούλιο Πολιτικής και Ασφάλειας, από το Συμβούλιο της Οικονομικής Κοινότητας και από το Κοινωνικο-πολιτισμικό Κοινοτικό Συμβούλιο. Σε κάθε συνάντηση του Κοινοτικού Συμβουλίου της ASEAN το κάθε κράτος ορίζει τους εθνικούς εκπροσώπους του. Σκοπός του οργάνου αυτού είναι η εξασφάλιση της εφαρμογής των αποφάσεων της Συνόδου Κορυφής, ο συντονισμός του έργου των διαφορετικών τομέων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά του καθώς και ζητημάτων που άπτονται στα υπόλοιπα Κοινοτικά Συμβούλια, όπως και η υποβολή προς τη Σύνοδο Κορυφής εκθέσεων και συστάσεων σχετικά με θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του³².

Τομεακό Υπουργικό Σώμα της ASEAN (ASEAN Sectoral Ministerial Body): Απαρτίζεται από τους υπουργούς εξωτερικών των κρατών μελών αλλά και τους υπουργούς των διαφόρων ειδικοτήτων (π.χ οικονομικών, ενέργειας, περιβάλλοντος). Η σύνοδος τους πραγματοποιείται σε ετήσια βάση. Στόχος τους πέραν του συντονισμού και της προετοιμασίας των θεμάτων που θα συζητηθούν στη Σύνοδο Κορυφής είναι η εφαρμογή των συμφωνιών και των αποφάσεων της Συνόδου Κορυφής στα αντίστοιχα πεδία που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του κάθε υπουργείου καθώς και η ενδυνάμωση της συνεργασίας στους συγκεκριμένους τομείς, για την ενίσχυση της ολοκλήρωσης και την οικοδόμηση της κοινότητας της ASEAN.

Γενικός Γραμματέας και Γραμματεία της ASEAN (Secretary-General of ASEAN and ASEAN Secretariat): Η Γραμματεία της ASEAN αποτελείται από τον Γενικό Γραμματέα και το προσωπικό. Ο Γενικός Γραμματέας και το προσωπικό είναι υποχρεωμένοι να απέχουν από κάθε ενέργεια η οποία θα μπορούσε να αντικατοπτρίζεται από τη θέση τους ως υπάλληλοι της Γραμματείας, να μην ζητούν ούτε και να λαμβάνουν οδηγίες από καμία κυβέρνηση ή εξωτερικό παράγοντα εκτός της ASEAN και να διατηρούν τα υψηλότερα πρότυπα της ακεραιότητας, αποτελεσματικότητας και ικανότητας κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Η Σύνοδος Κορυφής

---

31 <http://www.eduintiatives.org/sites/default/files/A%20Brief%20Overview%20of%20ASEAN.pdf> (12-07-13)

32 <http://www.eduintiatives.org/sites/default/files/A%20Brief%20Overview%20of%20ASEAN.pdf> (12-07-13)

ορίζει το Γενικό Γραμματέα για μία μη ανανεώσιμη θητεία πέντε ετών. Αυτός θα επικουρείται από τέσσερις αναπληρωτές Γενικούς Γραμματείς που θα είναι υπόλογοι στον Γενικό Γραμματέα για την εκτέλεση των καθηκόντων τους³³.

Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων (EMA) της ASEAN (Committee of Permanent Representatives (CPR) to ASEAN): Κάθε κράτος-μέλος διορίζει έναν Μόνιμο Αντιπρόσωπο στην ASEAN με το βαθμό του πρέσβη με έδρα την Τζακάρτα. Συλλογικά αποτελούν μια Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων με σκοπό την υποστήριξη του έργου των Κοινοτικών Συμβουλίων και των Τομεακών Υπουργικών Σωμάτων. Είναι σε επαφή με το Γενικό Γραμματέα και τη Γραμματεία για όλα τα θέματα που σχετίζονται με την εργασία της και διευκολύνει τη συνεργασία της ASEAN με εξωτερικούς εταίρους. Συνεργάζεται επίσης με τις Εθνικές Γραμματείες και τα άλλα Τομεακά Υπουργικά Σώματα και εκτελεί καθήκοντα που μπορεί να ορίζονται από το Συντονιστικό Συμβούλιο³⁴.

Εθνικές Γραμματείες της ASEAN (ASEAN National Secretariats): Σύμφωνα με το καταστατικό της ASEAN κάθε κράτος-μέλος θα πρέπει να θεσπίσει μια Εθνική Γραμματεία η οποία θα χρησιμεύει ως εθνικό σημείο επαφής, θα είναι αποθετήριο πληροφοριών για όλα τα θέματα της ASEAN σε εθνικό επίπεδο, θα συντονίζει την εφαρμογή των αποφάσεων της ASEAN σε εθνικό επίπεδο και θα συμβάλλει στην κοινοτική ανάπτυξη. Επίσης θα συντονίζει και υποστηρίζει τις εθνικές προετοιμασίες για της συνδιασκέψεις της ένωσης και θα προωθεί την ταυτότητα και ευαισθητοποίηση της ASEAN σε εθνικό επίπεδο³⁵.

Διακυβερνητική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου της ASEAN (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights-AICHR): Πρωταρχικός σκοπός του σώματος είναι η προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σύμφωνα με τους σκοπούς και τις αρχές του καταστατικού χάρτη. Υπάρχουν επίσης και άλλα όργανα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως η Επιτροπή για την Προώθηση των Δικαιωμάτων των Γυναικών και των Παιδιών (ASEAN Commission on the Promotion and Protection of the Rights of Women and Children-ACWC) και την Επιτροπή για την Εφαρμογή της Διακήρυξης της ASEAN αναφορικά με την Προστασία και Προαγωγή των Δικαιωμάτων των Μεταναστών Εργατών (ASEAN Committee on the Implementation of the ASEAN Declaration on the Protection and Promotion of the Rights of

---

33 <http://www.eduintiatives.org/sites/default/files/A%20Brief%20Overview%20of%20ASEAN.pdf> (12-07-13)

34 <http://www.eduintiatives.org/sites/default/files/A%20Brief%20Overview%20of%20ASEAN.pdf> (12-07-13)

35 <http://www.eduintiatives.org/sites/default/files/A%20Brief%20Overview%20of%20ASEAN.pdf> (12-07-13)

Migrant Workers-ACMW)³⁶.

Ίδρυμα της ASEAN (ASEAN Foundation): Αυτό το όργανο έχει ως στόχο την υποστήριξη του Γενικού Γραμματέα και τη συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς της ASEAN για την υποστήριξη της κοινοτικής ανάπτυξης προωθώντας την ευρύτερη συνειδητοποίηση της ταυτότητας της ASEAN, την αλληλεπίδραση μεταξύ των λαών και τη στενή συνεργασία μεταξύ του επιχειρηματικού τομέα, της κοινωνίας των πολιτών, της ακαδημαϊκής κοινότητας και άλλων ενδιαφερόμενων σχετικά με την ASEAN. Αυτό το όργανο είναι υπόλογο στον Γενικό Γραμματέα ο οποίος θα υποβάλει έκθεση για αυτό το σώμα στη Σύνοδο Κορυφής μέσω του Συντονιστικού Συμβουλίου³⁷.

2.2.β Τα κράτη-μέλη

Όπως αναφέρθηκε και στην ενότητα 2.1 η ASEAN αποτελείται από 10 κράτη-μέλη. Την Ταϊλάνδη, τη Μαλαισία, την Ινδονησία, τη Σιγκαπούρη, τις Φιλιππίνες, το Βιετνάμ, την Καμπότζη, το Λάος, τη Μιανμάρ και το Μπρούνι εκ των οποίων τα πέντε πρώτα αποτελούν τον ιδρυτικό πυρήνα του οργανισμού ενώ τα πέντε υπόλοιπα εισχώρησαν σταδιακά σε αυτόν. Αν και οι περισσότερες περιφερειακές ενώσεις δεν χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερη ομοιογένεια αυτό που παρατηρούμε στην ASEAN είναι ότι τα ανομοιογενή της στοιχεία είναι αρκετά σημαντικά σε σημείο που αρκετές φορές δημιουργούνται τριβές και έντονες αντιπαραθέσεις στο εσωτερικό της. Στην παρούσα υποενότητα θα γίνει μόνο μια απλή αναφορά σε κάποια οικονομικά μεγέθη, ώστε να γίνει ευκολότερα κατανοητή ή μεγάλη ανομοιογένεια που επικρατεί στις τάξεις της ένωσης. Διεξοδικότερη αναλυτική μελέτη και εκτενής αναφορά για τις δραστηριότητες της κάθε χώρας θα ακολουθήσει στο τρίτο κεφάλαιο.

Μεγαλύτερο πληθυσμιακά αλλά και εδαφικά κράτος με έκταση πολλαπλάσια των υπολοίπων κρατών αλλά και πληθυσμό περί τα 251 εκατομμύρια, δηλαδή περίπου το 42% του συνολικού πληθυσμού της ASEAN αποτελεί η Ινδονησία η οποία και είναι ένας “γίγαντας” στο χώρο της Ν.Α Ασίας. Παρά, όμως, το γεγονός αυτό, από εισοδηματικής πλευράς βρίσκεται κάτω από το μέσο όρο του οργανισμού, με κατακεφαλήν εισόδημα 5100 δολάρια με το μέσο όρο της ένωσης να βρίσκεται στα 16430 δολάρια και την πιο αναπτυγμένη οικονομία της περιοχής, τη Σιγκαπούρη να βρίσκεται στα 61400 δολάρια. Ο πίνακας που ακολουθεί μας δίνει μια πρώτη ιδέα για το τι συμβαίνει στις προς εξέταση χώρες.

36 <http://www.eduintiatives.org/sites/default/files/A%20Brief%20Overview%20of%20ASEAN.pdf> (12-07-13)

37 <http://www.eduintiatives.org/sites/default/files/A%20Brief%20Overview%20of%20ASEAN.pdf> (12-07-13)

Χώρα	Πληθυσμός (εκατομ)	(σε ΑΕΠ (σε δις)	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (σε \$)
Βιετνάμ	92,477	325,9	3.600
Ινδονησία	251,160	1.237	5.100
Καμπότζη	15,205	37,25	2.400
Λάος	6,695	19,52	3.100
Μαλαισία	29,628	506,7	17.200
Μιανμάρ	55,167	90,93	1.400
Μπρουνεϊ	0,415	22,04	55.300
Σιγκαπούρη	5,460	331,9	61.400
Ταϊλάνδη	67,448	662,2	10.300
Φιλιππίνες	105,720	431,3	4.500
Σύνολο	629,375	3.664,74	16.430

Πίνακας 1: Οικονομικά στοιχεία των κρατών-μελών της ASEAN. (Πηγή: CIA Factbook 2012)

Με μια πρώτη ματιά στον παραπάνω πίνακα γίνονται εύκολα αντιληπτές οι μεγάλες πληθυσμιακές και οικονομικές διαφορές που υφίστανται ανάμεσα στις χώρες³⁸. Παρατηρούμε την ύπαρξη δύο ομάδων, συντελούμενες απο τις οικονομικά ισχυρότερες και οικονομικά ασθενέστερες ομάδες. Αυτές οι μεγάλες οικονομικές διαφορές δημιουργούν έντονο εσωτερικό διαχωρισμό όσον αφορά τα οικονομικά θέματα. Στις ισχυρότερες οικονομίες ανήκουν οι πέντε χώρες-ιδρυτές της ένωσης συν το Μπρουνεϊ, ενώ στις ασθενέστερες το Βιετνάμ, η Καμπότζη, το Λάος και η Μιανμάρ. Οι οικονομικά πιο αδύναμες χώρες συνήθως απολαμβάνουν πρόσθετο χρόνο προσαρμογής σε συλλογικές οικονομικές και εμπορικές αποφάσεις.

Ένα ακόμα σημείο άξιο αναφοράς, πέραν των πληθυσμιακών και οικονομικών διαφορών είναι η ύπαρξη διαφορετικών θρησκειών ανάμεσα στα κράτη-μέλη της ASEAN. Πιο διαδεμένη θρησκεία είναι ο βουδισμός, αλλά υπάρχει η Ινδονησία η οποία είναι και η πολυπληθέστερη μουσουλμανική χώρα του κόσμου. Το γεγονός αυτό έχει προκαλέσει αρκετές φορές προστριβές ανάμεσα στα μέλη του οργανισμού και σύγχυση όσον αφορά την ενιαία στάση που θα πρέπει να κρατηθεί σε διάφορα θέματα, όπως για παράδειγμα μετά την τρομοκρατική επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου στις Η.Π.Α. Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφονται τα κύρια θρησκευόμενα των χωρών που απαρτίζουν την ASEAN.

38 Οι τιμές που λήφθηκαν για το ΑΕΠ είναι αυτές τις ισοτιμίας αγοραστικής δύναμης. Επίσης τα υψηλά κατά κεφαλήν ΑΕΠ που παρατηρούνται δεν θα πρέπει να μας φανούν περίεργα καθώς πολλές φορές είναι πλασματικά. Κι αυτό επειδή στις αναπτυσσόμενες χώρες με ασθενές νόμισμα η εκτίμηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας του ΑΕΠ σε δολάρια είναι συνήθως από το ένα τέταρτο ως το μισό της ισοτιμίας αγοραστικής δύναμης.

Χώρα	Πληθυσμός (σε εκατομ)	Κύρια Θρησκεία (% του πληθυσμού)
Βιετνάμ	92,477	Χωρίς θρησκεία (80,8)
Ινδονησία	251,160	Ισλαμισμός (86,1)
Καμπότζη	15,205	Βουδισμός (96,4)
Λάος	6,695	Βουδισμός (67)
Μαλαισία	29,628	Ισλαμισμός (60,4), Βουδισμός (19,2)
Μιανμάρ	55,167	Βουδισμός (89)
Μπρουνεϊ	0,415	Ισλαμισμός (67)
Σιγκαπούρη	5,460	Βουδισμός (42,5), Ισλαμισμός (14,9)
Ταϊλάνδη	67,448	Βουδισμός (94,6)
Φιλιππίνες	105,720	Χριστιανισμός (82,9)

Πίνακας 2: Θρησκευτικά στοιχεία των κρατών-μελών της ASEAN (Πηγή: CIA Factbook 2012)

Ένα στοιχείο ομοιογένειας των κρατών της περιοχής της Ν.Α Ασίας είναι ότι σχεδόν όλα απέκτησαν την ανεξαρτησία τους μετά το τέλος του Β' Π.Π (με εξαίρεση την Ταϊλάνδη η οποία παρέμεινε ανεξάρτητη καθ'όλη τη διάρκεια της ιστορίας της και το Μπρουνεϊ που ανεξαρτητοποιήθηκε αρκετά χρόνια αργότερα). Βέβαια έντονο στοιχείο ανομοιογένειας αποτελεί το γεγονός ότι γνώρισαν κατοχή από διαφορετικούς αποικιοκράτες.

Χώρα	Αποικιοκρατική Δύναμη	Ανεξαρτησία
Βιετνάμ	Γαλλία	2 Σεπτεμβρίου 1945
Ινδονησία	Ολλανδία	27 Δεκεμβρίου 1949
Καμπότζη	Γαλλία	9 Νοεμβρίου 1953
Λάος	Γαλλία	19 Ιουλίου 1945
Μαλαισία	Μεγάλη Βρετανία	31 Αυγούστου 1957
Μιανμάρ	Μεγάλη Βρετανία	4 Ιανουαρίου 1948
Μπρουνεϊ	Μεγάλη Βρετανία	1 Ιανουαρίου 1984/ 23 Φεβρουαρίου 1984
Σιγκαπούρη	Μεγάλη Βρετανία	9 Αυγούστου 1965
Ταϊλάνδη	-	-
Φιλιππίνες	Ισπανία/ΗΠΑ	4 Ιουλίου 1946

Πίνακας 3: Αποικιοκρατικές δυνάμεις και ημερομηνίες ανεξαρτησίας των κρατών-μελών της ASEAN (Πηγή: CIA Factbook 2012)

Τέλος η ιστορία της περιοχής διαμορφώθηκε εκτός των αποικιοκρατών και από τη μακροχρόνια ηγεμονική παρουσία της Κίνας. Έτσι, ακόμα και σήμερα συναντούνται σημαντικές κινέζικες μειονότητες στο σύνολο σχεδόν των χωρών της Ν.Α Ασίας. Ο πίνακας που ακολουθεί είναι διαφωτιστικός όσον αφορά το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό των χωρών αυτών.

Χώρα	Ποσοστό πληθυσμού κινεζικής καταγωγής (%)
Βιετνάμ	3,5
Ινδονησία	29,9 (διάφορες εθνότητες)
Καμπότζη	1
Λάος	1
Μαλαισία	23,7
Μιανμάρ	3
Μπρουνεϊ	11,2
Σιγκαπούρη	76,8
Ταϊλάνδη	14
Φιλιππίνες	1,5

Πίνακας 4: Ποσοστά κινεζικών μειονοτήτων στα κράτη-μέλη της ASEAN (Πηγή: CIA Factbook 2012)

Υπό τις παραπάνω συνθήκες τα κράτη της περιοχής προχώρησαν σταδιακά στη δημιουργία ενός οργανισμού ο οποίος θα περιέκλειε ολόκληρη την περιοχή της Ν.Α Ασίας. Βέβαια τα ανομοιογενή τους χαρακτηριστικά δημιούργησαν πολλές φορές προβλήματα, προστριβές και εντάσεις στις μεταξύ τους σχέσεις. Το κοινό συμφέρον, όμως, και η πεποίθηση ότι μέσω συνεργασίας και κατανόησης θα μπορέσουν να επιτύχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα και για τα ίδια τα κράτη αλλά και για τους λαούς τους, σε συνδυασμό με την επίγνωση για την αφθονία φυσικού πλούτου αλλά και του συγκριτικού πλεονεκτήματος λόγω του υπεράριθμου εργατικού δυναμικού, συντέλεσαν στο να μετριάσουν τις μεταξύ τους αντιπαραθέσεις και να προβούν σταδιακά στην ίδρυση της ASEAN.

2.3 Χώροι δραστηριότητας του οργανισμού

Κι αφού αναφέρθηκαν κάποια στοιχεία για την ASEAN, όπως τα θεσμικά της όργανα αλλά και στοιχεία για τα κράτη από τα οποία απαρτίζεται στην παρούσα ενότητα θα αναφερθούν οι τομείς στους οποίους δραστηριοποιείται.

Η ASEAN δεν εξαντλεί το ρόλο της μόνο στον τομέα της οικονομίας, αλλά έχει σαν στόχο μια ευρύτερη συνεργασία συμπεριλαμβανομένης της άμυνας αλλά και του πολιτισμού. Η σύσταση της

Κοινότητας της ASEAN (ASEAN Community), περιλαμβάνει την Κοινότητα Πολιτικής και Ασφάλειας, την Οικονομική Κοινότητα και την Κοινωνικοπολιτισμική Κοινότητα. Κάθε μια από αυτές τις Κοινότητες επιτελεί έναν διαφορετικό ρόλο πάνω στο αντικείμενο για το οποίο έχει συσταθεί.

2.3.α Κοινότητα Πολιτικής και Ασφάλειας της ASEAN (ASEAN Political-Security Community)

Όπως γίνεται κατανοητό και από τον τίτλο η παρούσα Κοινότητα έχει σαν στόχο τη διατήρηση της ασφάλειας και ηρεμίας στην περιοχή και ιδρύθηκε για να συνεχιστεί η ανοικοδόμηση αυτού που είχε ξεκινήσει τα τελευταία χρόνια στον τομέα για τη συνεργασία της πολιτικής και της ασφάλειας. Συνεδριάσεις για την προώθηση του εποικοδομητικού διαλόγου και διαβουλεύσεις για θέματα πολιτικής και ασφάλειας του κοινού ενδιαφέροντος και ανησυχίας, ώστε να συνεισφέρουν στην οικοδόμηση της εμπιστοσύνης και την προληπτική διπλωματία στην περιοχή της Ν.Α Ασίας, λαμβάνουν χώρα τακτικά. Τα μέλη της Κοινότητας δεσμεύονται να βασίζονται αποκλειστικά σε ειρηνικές διαδικασίες για τη διευθέτηση των ενδοπεριφερειακών τους διαφορών και θεωρούν ότι η ασφάλειά τους είναι θεμελιωδώς συνδεδεμένη μεταξύ τους και δεσμεύεται από τη γεωγραφική τους θέση, το κοινό όραμα και στόχους. Απώτερος στόχος είναι η διασφάλιση ότι οι χώρες της περιοχής θα ζουν με ειρήνη μεταξύ τους και με τον υπόλοιπο κόσμο σε ένα δίκαιο, δημοκρατικό και αρμονικό περιβάλλον³⁹.

Αναφορικά με τον τομέα της άμυνας, οι Υπουργοί Άμυνας των κρατών-μελών της ASEAN συναντούνται μια φορά ετησίως για να συζητήσουν και ανταλλάξουν απόψεις σχετικά με τα τρέχοντα ζητήματα άμυνας και ασφάλειας που αντιμετωπίζουν. Αποσκοπούν επίσης στην προώθηση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μέσω της καλύτερης κατανόησης των προκλήσεων για την άμυνα και την ασφάλεια καθώς και ενίσχυση της διαφάνειας και της ανοικτότητας. Η συνεργασία στον τομέα της άμυνας στην ASEAN έχει αυξηθεί σταθερά από το ξεκίνημά της το 2006 με τους Υπουργούς Άμυνας να εγκρίνουν αποφάσεις για ανθρωπιστική βοήθεια και αρωγή σε περιπτώσεις καταστροφών, δεσμούς με εξω-περιφερειακούς εταίρους και εμπλοκή με οργανισμούς της κοινωνίας των πολιτών. Τέλος γίνονται από κοινού προσπάθειες για την καταπολέμηση του διακρατικού εγκλήματος με τις συναντήσεις να λαμβάνουν χώρα κάθε δύο χρόνια.

2.3.β Οικονομική Κοινότητα της ASEAN (ASEAN Economic Community)

Στον τομέα της οικονομίας οι δραστηριότητες της ASEAN είναι ιδιαίτερα έντονες. Στόχος της Οικονομικής Κοινότητας είναι η οικονομική ολοκλήρωση της περιφέρειας ως το 2015. Η Οικονομική Κοινότητα προβλέπει τα ακόλουθα βασικά χαρακτηριστικά. α) Μια ενιαία αγορά και

³⁹ <http://www.asean.org/communities/asean-political-security-community> (12-07-13)

παραγωγική βάση, β) μία άκρως ανταγωνιστική οικονομική περιοχή, γ) μια περιοχή ισότιμης οικονομικής ανάπτυξης και δ) μια περιοχή πλήρως ενσωματωμένη στην παγκόσμια οικονομία.

Οι τομείς συνεργασίας της Οικονομικής Κοινότητας συμπεριλαμβάνουν την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων και την ενίσχυση των ικανοτήτων, στενότερες διαβουλεύσεις σχετικά με τις μακροοικονομικές και δημοσιονομικές πολιτικές, μέτρα εμπορικής χρηματοδότησης, ενίσχυση των υποδομών και της συνδεσιμότητας των επικοινωνιών, ανάπτυξη των ηλεκτρονικών συναλλαγών, ενσωμάτωση όλων των βιομηχανιών σε όλη την περιοχή για την προώθηση των περιφερειακών προμηθειών και ενίσχυση της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα για την οικοδόμηση της Οικονομικής Κοινότητας. Εν ολίγοις, η Οικονομική Κοινότητα θα μετατρέψει την ASEAN σε μια περιοχή με ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, υπηρεσιών, επενδύσεων, ειδικευμένο εργατικό δυναμικό και πιο ελεύθερη ροή κεφαλαίων⁴⁰.

Για να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι καθιερώθηκε η Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών της ASEAN (ASEAN Free Trade Area- AFTA) η οποία υπογράφηκε στις 28 Ιανουαρίου 1992 στη Σιγκαπούρη, όταν η ASEAN αριθμούσε μόνο 6 μέλη (Μαλαισία, Ινδονησία, Ταϊλάνδη, Σιγκαπούρη, Φιλιππίνες, Μπρουνέϊ). Οι 4 χώρες CLMV (Καμπότζη, Λάος, Μιανμάρ, Βιετνάμ) που εισήλθαν αργότερα στην ASEAN έπρεπε να υπογράψουν τη συμφωνία για την AFTA ώστε να μπορέσουν να γίνουν μέλη της ένωσης, αλλά τους δόθηκε περισσότερος χρόνος για να ανταποκριθούν στις δασμολογικές μειώσεις από τις οποίες υποχρεώνονταν από την AFTA.

Πρωταρχικοί στόχοι της AFTA είναι η αύξηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος της ASEAN ως παραγωγική βάση στην παγκόσμια αγορά, μέσω της εξάλειψης των δασμών και μη δασμολογικών φραγμών στα πλαίσια της ASEAN και η προσέλκυση περισσότερων άμεσων ξένων επενδύσεων στην ASEAN⁴¹. Οι χώρες-μέλη της ASEAN έχουν σημειώσει αξιοπρόσεκτη πρόοδο όσον αφορά τη μείωση των ενδοπεριφερειακών δασμών μέσω του σχεδίου για Κοινό Αποτελεσματικό Προνομιακό Δασμολόγιο (Common Effective Preferential Tariff Scheme-CEPT) για την AFTA. Περισσότερο από το 99% των προϊόντων στη λίστα συμπερίληψης (Inclusion List-IL) του CEPT της ASEAN-6 (Μαλαισία, Ινδονησία, Ταϊλάνδη, Σιγκαπούρη, Φιλιππίνες, Μπρουνέϊ) έχουν μειωθεί στο δασμολογικό εύρος του 0-5%. Τα νεότερα μέλη της Ένωσης (Μιανμάρ, Λάος, Καμπότζη, Βιετνάμ) δεν υπολείπονται κατά πολύ στην εφαρμογή των δεσμεύσεών τους που προβλέπονται από το CEPT με σχεδόν άνω από το 80% των προϊόντων τους να έχει μετακινηθεί στην αντίστοιχη λίστα. Από αυτά τα αντικείμενα περίπου το 66% έχουν ήδη δασμούς μεταξύ του 0-5% του δασμολογικού εύρους. Κάποια προϊόντα τα οποία παραμένουν ακόμα εκτός του σχεδίου CEPT-AFTA είναι αυτά της Εξαιρετικά Ευαίσθητης Λίστας (Highly Sensitive List), όπως για

40 <http://www.asean.org/communities/asean-economic-community> (12-07-13)

41 http://en.wikipedia.org/wiki/ASEAN_Free_Trade_Area (12-07-13)

παράδειγμα το ρύζι και προϊόντα της Λίστας Γενικών Εξαιρέσεων (General Exception List)⁴².

Επόμενος τομέας ενασχόλησης της Οικονομικής Κοινότητας της ASEAN είναι ο τομέας της γεωργίας και της δασοκομίας. Η συνεργασία στην ASEAN στον τομέα της γεωργίας χρονολογείται ήδη από το 1968 με τη συνεργασία στην παραγωγή και προμήθεια τροφίμων. Το 1977 το πεδίο της συνεργασίας διευρύνθηκε για να συμπεριλάβει την ευρύτερη περιοχή της γεωργίας και της δασοκομίας καθώς οι ανάγκες είχαν αυξηθεί. Σήμερα οι τομείς υπό τη συνεργασία της ASEAN για τα τρόφιμα, τη γεωργία και τη δασοκομία περιλαμβάνουν την ασφάλεια των τροφίμων, το χειρισμό των τροφίμων, των καλλιεργειών, της κτηνοτροφίας, της αλιείας, τη γεωργική εκπαίδευση και επέκταση, τους γεωργικούς συνεταιρισμούς, τη δασοκομία και την από κοινού συνεργασία στο σύστημα προώθησης γεωργικών και δασικών προϊόντων⁴³.

Βασικός στόχος της συνεργασίας της ASEAN στα τρόφιμα, τη γεωργία και τη δασοκομία είναι η διαμόρφωση και εφαρμογή περιφερειακών δραστηριοτήτων συνεργασίας για την ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των τροφίμων, των γεωργικών και δασικών προϊόντων της ASEAN καθώς και η περαιτέρω ενίσχυση στις ρυθμίσεις ασφαλείας των τροφίμων στην περιοχή και οι κοινές θέσεις στα διεθνή φόρα⁴⁴.

Στον τομέα της Οικονομικής Κοινότητας εμπίπτει και ο τουρισμός. Ο τουρισμός στην ASEAN πραγματοποίησε εξαιρετική ανάπτυξη το 2010 με το σύνολο των διεθνών αφίξεων να ξεπερνούν τα 73 εκατομμύρια, μια αύξηση της τάξης του 11% σε σχέση με το 2009. Ταξίδια ανάμεσα στην ένωση ήταν η κύρια πηγή της αγοράς με μερίδιο περί το 47% το 2010.

Επίσης ο πλούσιος ορυκτός πλούτος των χωρών της περιοχής (οι περισσότερες εξ αυτών είναι πλούσιες σε ορυκτά, πολύτιμους λίθους, ακόμα και πετρέλαιο) και η από κοινού αξιοποίηση και εκμετάλλευση της λεκάνης του ποταμού Mekong⁴⁵ αποτελούν σημεία ανήκοντα στην αρμοδιότητα της Οικονομικής Κοινότητας.

Τέλος γίνονται προσπάθειες, ώστε να ρυθμιστούν θέματα σχετικά με την πολιτική του ανταγωνισμού, την προστασία των καταναλωτών, τα δικαιώματα της πνευματικής ιδιοκτησίας, της υπηρεσίες, τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, τις εξωτερικές οικονομικές σχέσεις, τη βιομηχανία, θέματα τελωνειακής απλούστευσης κ.α

2.3.γ Κοινωνικοπολιτισμική Κοινότητα της ASEAN (ASEAN Socio-Cultural Community)

Η Κοινωνικοπολιτισμική Κοινότητα της ASEAN έχει σαν στόχο να συμβάλλει στη συνειδητοποίηση της κοινότητας της ASEAN ως μια κοινότητα με επίκεντρο τον άνθρωπο η οποία

42 <http://www.asean.org/communities/asean-economic-community/category/overview-10> (12-07-13)

43 <http://www.aseansec.org/asean-ministerial-meeting-on-agriculture-and-forestry/> (12-07-13)

44 <http://www.asean.org/communities/asean-economic-community/category/overview-12> (12-07-13)

45 Ποταμός ο οποίος ξεκινά από το οροπέδιο του Θιβέτ και διασχίζει την επαρχία Yunnan της Κίνας, τη Μιανμάρ, το Λάος, την Ταϊλάνδη, την Καμπότζη και το Βιετνάμ.

να είναι κοινωνικά υπεύθυνη με στόχο την επίτευξη διαρκούς αλληλεγγύης και ενότητας μεταξύ των κρατών-μελών της ASEAN. Επιδιώκει να διαμορφώσει μια κοινή ταυτότητα και να χτίσει μια κοινωνία φροντίδας η οποία να μην έχει αποκλεισμούς και όπου θα ενισχυθούν η ευημερία και η καλή διαβίωση των ανθρώπων.

Η ASEAN είναι μια περιοχή τεράστιας και ποικιλόχρωμης πολιτιστικής πολυμορφίας η οποία μοιράζεται κοινά κοινά ιστορικά στοιχεία. Τα κράτη-μέλη της ASEAN προωθούν τη συνεργασία στον πολιτισμό για να μπορέσει να οικοδομηθεί μια κοινή ταυτότητα. Επιδιώκουν την προώθηση της ευαισθητοποίησης της ASEAN με μία αίσθηση κοινότητας, τη διαχείριση και την προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της ASEAN, την προώθηση της πολιτιστικής δημιουργικότητας και βιομηχανίας και τη συνεργασία με την κοινότητα. Οι ηγέτες της ASEAN οραματίζονται την ένωση σαν μια κοινότητα αλληλέγγυων κοινωνιών, με επίγνωση των ιστορικών τους δεσμών, γνωρίζοντας την πολιτιστική τους κληρονομιά και δέσμευση για κοινή περιφερειακή ταυτότητα⁴⁶.

Στον τομέα της Κοινωνικοπολιτισμικής Κοινότητας γίνονται προσπάθειες για ανάπτυξη της υπαίθρου και την εξάλειψη της φτώχειας, για την αρωγή και άμεση και αποτελεσματική αντίδραση σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών, καθώς επίσης και προσπάθειες για την καταπολέμηση της αιθαλομίχλης που πλήττει κυρίως της μεγάλες βιομηχανοποιημένες πόλεις του οργανισμού με αρνητικές συνέπειες για την ευρύτερη περιοχή.

Τέλος, στην ASEAN αναγνωρίζεται το γεγονός ότι παρά τα οικονομικά επιτεύγματα, κοινωνικο-οικονομικές ανισότητες εξακολουθούν να υφίστανται και απαιτείται μεγάλη προσπάθεια για να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των ευάλωτων ομάδων. Σε αυτό το πλαίσιο λαμβάνονται μέτρα ενθαρρύνοντας τη συνεργασία για κοινωνική ανάπτυξη, με στόχο την αύξηση του βιοτικού επιπέδου των ομάδων με μειονέκτημα και του αγροτικού πληθυσμού και επιδιώκοντας την ενεργό συμμετοχή όλων των τομέων της κοινωνίας και ιδιαίτερα των γυναικών της νεολαίας και των τοπικών κοινοτήτων. Δίνεται επίσης έμφαση για τη διευθέτηση ζητημάτων σχετικά με τη γήρανση των πληθυσμών στην περιοχή καθώς το θέμα αυτό δεν έχει μόνο κοινωνικές επιπτώσεις αλλά και οικονομικές συνέπειες⁴⁷.

2.4 ASEAN και σχέσεις με τρίτες χώρες

Η ASEAN από τη στιγμή που επιχειρεί να διαδραματίσει κυρίαρχο ρόλο όχι μόνο στην ευρύτερη περιοχή της Ν.Α Ασίας αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο δεν θα μπορούσε να μείνει αποκομμένη από τον υπόλοιπο κόσμο. Στην ενότητα αυτή θα αναφερθούν οι σχέσεις της ASEAN με τους κυριότερους διεθνείς δρώντες.

46 <http://www.aseansec.org/asean-ministers-responsible-for-culture-arts/> (12-07-13)

47 <http://www.aseansec.org/asean-ministerial-meeting-on-social-welfare-and-development/> (12-07-13)

2.4.α ASEAN και ΕΕ

Η ASEAN ιδρύθηκε με πρότυπο την ΕΕ οπότε δεν θα ήταν λογικό να μην υφίστανται τουλάχιστον καλές σχέσεις μεταξύ των δύο οντοτήτων. Η σχέση της ΕΕ με τη Ν.Α Ασία έχει τους ακόλουθους στόχους. Προαγωγή της ειρήνης, της περιφερειακής σταθερότητας και της ασφάλειας μέσω διμερών και πολυμερών διαύλων, ενίσχυση των εμπορικών και επενδυτικών σχέσεων, στήριξη της ανάπτυξης των λιγότερο ευημερυσών χωρών, προαγωγή των δικαιωμάτων του ανθρώπου, των δημοκρατικών αρχών και της χρηστής διακυβέρνησης, συνεργασία για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος και της τρομοκρατίας και προσέγγιση των λαών και των πολιτισμών⁴⁸.

Αυτή τη στιγμή η ΕΕ είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της ASEAN μετά την Κίνα καθώς οι εμπορικές συναλλαγές με την ΕΕ αντιστοιχούσαν το 2009 στο 11,2% περίπου των συνολικών συναλλαγών της ASEAN. Το συνολικό εμπόριο μεταξύ τους έφτασε το 2011 τα 234,8\$ δις. Η ASEAN ως οντότητα είναι ο πέμπτος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της ΕΕ με τις μεταξύ τους εμπορικές συναλλαγές να αντιστοιχούν σε 126,6\$ δις (εξαγωγές προς την ΕΕ) και 108,2\$ δις (εισαγωγές από την ΕΕ). Οι κύριες εξαγωγές της ΕΕ προς την ASEAN είναι τα χημικά προϊόντα, ο μηχανικός εξοπλισμός και ο εξοπλισμός για μεταφορές. Οι κύριες εισαγωγές από την ASEAN προς την ΕΕ συνίστανται σε μηχανικό εξοπλισμό και εξοπλισμό για μεταφορές, γεωργικά και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και είδη ένδυσης. Τέλος η ΕΕ είναι μακράν ο μεγαλύτερος επενδυτής στις χώρες της ASEAN, επενδύοντας περίπου 18,2\$ δις το 2011, δηλαδή ένα μερίδιο γύρω στο 16%⁴⁹.

2.4.β ASEAN και Κίνα

Όπως είναι λογικό οι σχέσεις της ASEAN με την Κίνα δεν θα μπορούσαν να είναι διαφορετικές από σχέσεις στενής συνεργασίας. Η εγγύτητα των συνόρων των χωρών σε συνδυασμό με τον σχετικά μεγάλο αριθμό κινεζικών μειονοτήτων στα εδάφη των κρατών-μελών της ASEAN (όπως φάνηκε ξεκάθαρα και στον πίνακα 4) κάνει τις καλές σχέσεις μεταξύ τους επιβεβλημένες.

Οι οικονομικές σχέσεις μεταξύ Κίνας και ASEAN βελτιώνονται συνεχώς, ιδιαίτερα μετά τη συμφωνία για δημιουργία ζώνη ελευθέρων συναλλαγών μεταξύ τους, με την υπογραφή του πλαισίου της συμφωνίας το Νοέμβριο του 2002. Η ζώνη ελευθέρων συναλλαγών άρχισε να ισχύει από το 2010, όταν και το 97% των προερχόμενων προϊόντων μεταξύ ASEAN-6 και Κίνας του κανονικού εύρους έπαψε να έχει δασμούς. Στις CLMV αναμένεται να εφαρμοστεί πλήρως από την 1η Ιανουαρίου του 2015.

48 http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_6.4.12.pdf (12-07-13)

49 http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_6.4.12.pdf (12-07-13)

Η Κίνα εξακολουθεί να είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της ASEAN από το 2009. Το εμπόριο αυξήθηκε το 2011 κατά 20,9% σε σχέση με το 2010, από τα 232\$ δις σε 280.4\$ δις. Επίσης η Κίνα έχει παραμείνει ο μεγαλύτερος εξαγωγικός προορισμός για δύο συνεχόμενα χρόνια.

Στον τομέα της πολιτικής και της ασφάλειας συνεχίζουν να προωθούν τη στενή και στρατηγική εταιρική τους σχέση με την επιθυμία να προωθήσουν ένα ειρηνικό, αρμονικό και φιλικό περιβάλλον στην περιοχή της Ν.Α Ασίας.

Τέλος, στον κοινωνικοπολιτισμικό τομέα έχουν πραγματοποιηθεί μια σειρά από δραστηριότητες στους τομείς της δημόσιας υγείας, της επιστήμης και της τεχνολογίας, της εκπαίδευσης, του πολιτισμού, της εργασίας και της κοινωνικής ασφάλισης, της τοπικής αυτοδιοίκησης και τις διαπροσωπικές ανταλλαγές, του περιβάλλοντος, των μέσων ενημέρωσης, της νεολαίας, της κοινωνικής ανάπτυξης και της μείωσης της φτώχειας.

2.4.γ ASEAN και ΗΠΑ

Οι σχέσεις ανάμεσα στην ASEAN και τις ΗΠΑ είναι σε καλό σημείο. Εκτός από την ανταλλαγή απόψεων σε θέματα πολιτικής και ασφάλειας στα πρώτα στάδια των σχέσεων διαλόγου, οι δύο πλευρές έδωσαν προτεραιότητα στη συνεργασία σε βασικά εμπορεύματα, την αγορά και την πρόσβαση στα κεφάλαια, τη μεταφορά τεχνολογίας, την ανάπτυξη των ενεργειακών πόρων και τη ναυτιλία και την ασφάλεια των τροφίμων. Στις αρχές του 1990, το επίκεντρο της αναπτυξιακής συνεργασίας μεταξύ της ASEAN και των ΗΠΑ επαναπροσανατολίστηκε με την έναρξη ενός προγράμματος προσέγγισης με έμφαση στο εμπόριο και τις επενδύσεις, τη μεταφορά τεχνολογίας και την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων. Κατά την πάροδο των ετών οι σχέσεις μεταξύ τους έχουν αυξηθεί ταχύτατα και έχουν επεκταθεί, ώστε να καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα τομέων συμπεριλαμβανομένων της πολιτικής και ασφάλειας, της οικονομίας και του εμπορίου και της κοινωνικοπολιτισμικής και αναπτυξιακής συνεργασίας⁵⁰.

Οι οικονομικές σχέσεις μεταξύ ASEAN και ΗΠΑ είναι σε πολύ καλό στάδιο καθώς οι ΗΠΑ είναι ένας από τους κυριότερους εμπορικούς εταίρους της ASEAN. Σύμφωνα με αμερικανικά στοιχεία το συνολικό εμπόριο αγαθών μεταξύ ASEAN και ΗΠΑ το 2011 έδειξε άνοδο της τάξης του 9,2% φτάνοντας τα 194\$ δις από τα 178\$ δις του προηγούμενου έτους. Οι εισαγωγές αγαθών από τις ΗΠΑ έφτασαν τα 76,4\$ δις ενώ οι αντίστοιχες εξαγωγές τα 118,2\$ δις το 2011, αυξανόμενες κατά 8,6% και 9,8% σε σχέση με το 2010 αντίστοιχα. Οι ΗΠΑ παραμένουν ο τέταρτος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της ASEAN και κατ'αντιστοιχία η ASEAN ο πέμπτος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος των ΗΠΑ. Τέλος οι ΗΠΑ αποτελούν τον τρίτο μεγαλύτερο ξένο άμεσο επενδύτη για την ASEAN με κεφάλαια περί τα 159,6\$ δις.

⁵⁰ <http://www.asean.org/news/item/overview-of-asean-us-dialogue-relations> (12-07-13)

Τέλος αναφορικά με τον κοινωνικοπολιτισμικό τομέα οι σχέσεις μεταξύ τους έχουν εμβαθυνθεί ουσιαστικά, ιδιαίτερα σε τομείς όπως η διαχείριση των καταστροφών, η εκπαίδευση, η προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών και γυναικών και η ανάπτυξη των νέων.

2.4.δ ASEAN και Ρωσία

Οι σχέσεις μεταξύ ASEAN και Ρωσίας ξεκινούν από το 1991 και μέχρι σήμερα παραμένουν καλές. Διατηρούν καλές σχέσεις πολιτικής και ασφάλειας με στόχο τη διατήρηση της ειρήνης σταθερότητας και ηρεμίας στην περιοχή και με κοινό στόχο την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Στον οικονομικό τομέα οι συναλλαγές ανάμεσα σε ASEAN και Ρωσία δεν είναι σε τόσο μεγάλο βαθμό σε σύγκριση με τις ΕΕ, Κίνα και ΗΠΑ. ASEAN και Ρωσία, όμως, συμφωνούν ότι υπάρχουν δυνατότητες για την ενίσχυση της οικονομικής και εμπορικής συνεργασίας τους και ότι πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για την περαιτέρω ενίσχυση των εμπορικών και οικονομικών τους σχέσεων, μέσω της ενθάρρυνσης, για διερεύνηση των επιχειρηματικών ευκαιριών, του ιδιωτικού τομέα και των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και από τις δύο πλευρές. Το συνολικό εμπόριο ανάμεσά τους ανερχόταν το 2011 στα 13,97\$ δις αυξημένο κατά 54,1% σε σύγκριση με τα 9,06\$ δις του 2010. Ένας από τους πολλά υποσχόμενους τομείς συναλλαγών μεταξύ των δύο χωρών μπορεί να υπάρξει η ενέργεια. Τέλος, ο τουρισμός από τη Ρωσία προς τις χώρες της ASEAN είναι ένας σημαντικός τομέας οικονομικής δραστηριότητας και έφτασε το 2010 τα 867.632 άτομα αυξημένος κατά 67,3% σε σχέση με τα άτομα του 2009.

Στον κοινωνικοπολιτισμικό τομέα έχουν αναληφθεί μια σειρά από κοινές δραστηριότητες στον τομέα της επιστήμης και της τεχνολογίας, της ενέργειας, των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, του τουρισμού, της ανάπτυξης των ανθρώπινων πόρων, των διαπροσωπικών επαφών, της διευκόλυνσης των σπουδών καθώς και της ανακούφισης από τις φυσικές καταστροφές. Πέραν αυτών γίνονται προσπάθειες για συνεργασία και σε άλλα πεδία, συμπεριλαμβανομένων των πανδημικών ασθενειών, της διατήρησης των φυσικών πόρων, της προστασίας του περιβάλλοντος, της ασφάλειας των τροφίμων, της γεωργίας, της εκπαίδευσης και των μεταφορών.

2.4.ε ASEAN και Ιαπωνία

Μια χώρα με την οποία η ASEAN έχει ιδιαίτερα προχωρημένες σχέσεις είναι η Ιαπωνία. Στον τομέα της πολιτικής και ασφάλειας έχουν ενταχθεί από κοινού στον αγώνα ενάντια στη διεθνή τρομοκρατία όπως επίσης δεσμεύονται και για συνεργασία για την ασφάλεια της θάλασσας.

Στον οικονομικό τομέα ASEAN και Ιαπωνία εξακολουθούν να παραμένουν σημαντικοί εμπορικοί εταίροι. Η Ιαπωνία είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της ASEAN μετά την Κίνα. Το 2011 το συνολικό μεταξύ τους εμπόριο ανερχόταν στα 273,35\$ δις αυξημένο κατά

32,3% σε σύγκριση με τα 206,6\$ δις του 2010. Η Ιαπωνία είναι ο νούμερο ένα εξαγωγικός προορισμός των προϊόντων της ASEAN με 147,4\$ δις ενώ οι εισαγωγές από την Ιαπωνία έφτασαν τα 125,9\$ δις. Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ) από την Ιαπωνία στην ASEAN έφτασαν το 2011 τα 15,3\$ δις με την Ιαπωνία να περνάει από την τρίτη στη δεύτερη θέση των χωρών με τις μεγαλύτερες ΑΞΕ στην περιοχή της ASEAN⁵¹.

Στον κοινωνικοπολιτισμικό τομέα δίνεται έμφαση στις διαπροσωπικές επαφές και τις πολιτιστικές ανταλλαγές ιδίως μεταξύ των νέων και των διανοούμενων. Επίσης υπάρχει συνεργασία στον τομέα της υγείας για την αντιμετώπιση των καινούριων ασθενειών, δέσμευση για την αντιμετώπιση μεγάλων παγκόσμιων και διασυνοριακών προκλήσεων όπως η κλιματική αλλαγή και το περιβάλλον και συνεργασία για τη λήψη πρωτοβουλιών για την ενίσχυση της συνεργασίας για την αντιμετώπιση των καταστροφών.

2.4.στ ASEAN και Αυστραλία

Η Αυστραλία υπήρξε η πρώτη συνομιλήτρια χώρα με την ASEAN το 1974 κι από τότε οι σχέσεις τους έχουν εξελιχθεί και ωριμάσει σημαντικά. Συνεργάζονται μεταξύ τους για την πάταξη της διεθνούς τρομοκρατίας, του διεθνικού εγκλήματος και σε τομείς για την ενίσχυση της πρακτικής ασφάλειας και αμυντικής συνεργασίας.

Στον οικονομικό τομέα η Αυστραλία αποτελεί σημαντικό εμπορικό εταίρο για τις χώρες της ASEAN. Το 2011 οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ τους έφτασαν τα 59,4\$ δις παρουσιάζοντας άνοδο κατά 7,3% σε σχέση με αυτές του 2010. Επίσης έχει ιδρυθεί και μία ζώνη ελευθέρων συναλλαγών μεταξύ ASEAN-Αυστραλίας-Νέας Ζηλανδίας.

Στον κοινωνικοπολιτισμικό τομέα η Αυστραλία βοηθάει την ASEAN για τη δημιουργία ομάδων ταχείας αξιολόγησης έκτακτων αναγκών, αξιολόγησης κινδύνων, ασφαλών σχολείων, κατάρτισης και διαχείρισης γνώσης κτλ. Ο τομέας της εκπαίδευσης αποτελεί τη ναυαρχίδα του προγράμματος της Αυστραλίας για βοήθεια στις χώρες της ASEAN. Το 2010-2011 η Αυστραλία συνεισέφερε περίπου 233\$ εκατομμύρια σε εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες για την ASEAN. Τέλος παρέχει επίσης βοήθεια στις προσπάθειες για την αντιμετώπιση των κινδύνων που προέρχονται μέσω της μεγαλύτερης διασύνδεσης και ολοκλήρωσης όπως η εκμετάλλευση της δουλειάς των μεταναστών και ο παιδικός σεξουαλικός τουρισμός.

---

51 <http://www.asean.org/news/item/external-relations-japan-overview-of-asean-japan-relations> (12-07-13)

Κεφάλαιο 3

Στα δύο κεφάλαια που προηγήθηκαν έγιναν αναφορές στο φαινόμενο της διεθνούς οργάνωσης και της δημιουργίας διεθνών οργανισμών (κεφάλαιο 1) και στην ASEAN (κεφάλαιο 2). Στόχος του παρόντος κεφαλαίου είναι η μελέτη των επιμέρους στοιχείων τα οποία μπορούν να προσδιορίσουν αν η ένταξη στην ASEAN έχει συμβάλλει ή όχι στην ανάπτυξη των συμμετεχόντων σε αυτή χωρών. Για να διεξαχθεί το τελικό συμπέρασμα θα ληφθεί σαν οδηγός το επιτυχημένο παράδειγμα ανάπτυξης των τεσσάρων τίγρεων της Ανατολικής Ασίας (Ιαπωνία, Νότια Κορέα, Χονγκ Κονγκ, Σιγκαπούρη), καθώς το μοντέλο ανάπτυξης τους ως ένα βαθμό υιοθετήθηκε και από τις χώρες της ευρύτερης περιοχής.

Για να επιτευχθεί το ζητούμενο θα γίνει αρχικά αναλυτική εξέταση του μοντέλου ανάπτυξης της Ανατολικής Ασίας και παρουσίαση των διαφορετικών προσεγγίσεων σχετικά με την εξήγηση της οικονομικής επιτυχίας. Στη συνέχεια θα εντοπιστούν οι μεταβλητές βάσει των οποίων μπορεί να εντοπιστεί η σχέση της ανάπτυξης στις χώρες μέλη της ASEAN με το μοντέλο ανάπτυξης της Ανατολικής Ασίας και πάνω στις οποίες θα στηριχτεί η μελέτη. Τα τελικά συμπεράσματα για τη συμβολή ή μη στην ανάπτυξη μιας χώρας από την ένταξη σε έναν περιφερειακό οργανισμό θα προκύψουν από την περιπτωσιολογική μελέτη που θα ακολουθήσει στο τελευταίο μέρος του κεφαλαίου, όπου και θα εξεταστούν διεξοδικά κάποια χαρακτηριστικά των κρατών-μελών της ASEAN.

3.1 Το μοντέλο ανάπτυξης της Ανατολικής Ασίας

Η Ανατολική Ασία έχει μία αξιοσημείωτη καταγραφή υψηλής και σταθερής οικονομικής ανάπτυξης. Από το 1965 μέχρι το 1990 οι 23 οικονομίες της Ανατολικής Ασίας αναπτύχθηκαν περισσότερο από όλες τις άλλες περιοχές του κόσμου. Αυτό το επίτευγμα οφείλεται κυρίως στην οικονομική επιτυχία οχτώ οικονομιών: της Ιαπωνίας, των Τεσσάρων Τίγρεων (Χονγκ Κόνγκ, Νότια Κορέα, Σιγκαπούρη, Ταϊβάν), της Ινδονησίας, της Μαλαισίας και της Ταϊλάνδης. Οι συγκεκριμένες οχτώ οικονομίες υψηλής απόδοσης (High Performing Asian Economies-HPAEs) ακολούθησαν ένα συγκεκριμένο μοντέλο ανάπτυξης το οποίο θα αναλυθεί παρακάτω.

Από το 1960 οι HPAEs έχουν ξεπεράσει σε ρυθμούς ανάπτυξης τις βιομηχανοποιημένες χώρες και τις πλούσιες σε πετρέλαιο χώρες της Μέσης Ανατολής. Επιπλέον, απήλαυσαν μεγαλύτερο ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ κατά κεφαλήν και ταυτόχρονα η διανομή του εισοδήματος βελτιώθηκε. Οι HPAEs είναι οι μοναδικές οικονομίες που έχουν υψηλή ανάπτυξη και μειωμένη ανισότητα. Μάλιστα, η Ιαπωνία και οι Τέσσερις Τίγρεις παρουσιάζουν μεγαλύτερη ισότητα εισοδήματος.

Αποτέλεσμα της υψηλής και ίσης διανομής του εισοδήματος, η ανθρώπινη ευημερία αυξήθηκε σημαντικά.

Οι κυρίαρχες μηχανές ανάπτυξης ήταν η ιδιωτική εγχώρια επένδυση και το αυξανόμενο ανθρώπινο δυναμικό. Τα υψηλά επίπεδα εξοικονόμησης χρημάτων διατήρησαν σε υψηλά επίπεδα την επένδυση. Η ανάπτυξη βασίστηκε στη συσσώρευση του φυσικού και ανθρώπινου κεφαλαίου. Επιπλέον, η υγιής αναπτυξιακή πολιτική ήταν ένα κύριο συστατικό της υψηλής ανάπτυξης. Η διαχείριση των μακροοικονομικών μεγεθών ήταν σωστή και το μακροοικονομικό περιβάλλον σταθερό, παρέχοντας το πλαίσιο για τις ιδιωτικές επενδύσεις. Οι πολιτικές εξυγίανσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος και η εξασφάλιση της πρόσβασης σε αυτό από μη παραδοσιακούς αποταμιευτές, αύξησε το επίπεδο των αποταμιεύσεων. Όλες οι ΗΡΑΕs κράτησαν τις διαταραχές τιμών σε λογικά επίπεδα και ήταν ανοιχτές σε ξένες ιδέες και τεχνολογίες⁵².

Η κυβέρνηση πολλές φορές επενέβη συστηματικά και μέσω πολλαπλών καναλιών, για να προωθήσει την ανάπτυξη γενικά και σε κάποιες περιπτώσεις την ανάπτυξη συγκεκριμένων τομέων της οικονομίας. Οι παρεμβατικές πολιτικές είχαν πολλές μορφές: παροχή πιστώσεων σε συγκεκριμένους βιομηχανικούς τομείς, την προστασία από εισαγωγές υποκατάστατων αγαθών, την εγκαθίδρυση και υποστήριξη κυβερνητικών αναπτυξιακών τραπεζών, δημόσιες επενδύσεις σε έρευνα, καθορισμό εξαγωγικών στόχων και την άμεση επικοινωνία μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα⁵³.

Κάποιες από τις παρεμβατικές πολιτικές παραβίασαν την ελεύθερη δραστηριότητα του ιδιωτικού τομέα. Ωστόσο, οι στρατηγικές για επιλεκτική παρέμβαση ήταν στενά συνδεδεμένες με υψηλούς ρυθμούς επενδύσεων και με υψηλούς ρυθμούς αύξησης της παραγωγικότητας. Το κεντρικό μεθοδολογικό πρόβλημα στην ανάλυση του μοντέλου ανάπτυξης της Ανατολικής Ασίας είναι το κατά πόσον η παρεμβατική πολιτική στις ΗΡΑΕs συνέβαλε στην ανάπτυξη. Επιπλέον, είναι πολύ δύσκολο να διαπιστωθεί μία σχέση αιτίας-αιτιατού μεταξύ παρεμβατικής πολιτικής και ανάπτυξης. Επομένως, δεν είναι δυνατό να εξεταστεί το κατά πόσον η παρεμβατική πολιτική είχε σχέση με την ανάπτυξη. Άλλες οικονομίες επιχείρησαν παρόμοιες επεμβάσεις χωρίς επιτυχία και κατά κανόνα ήταν πιο επίμονες στις παρεμβάσεις από τις ΗΡΑΕs. Οι ΗΡΑΕs διέφεραν από τις άλλες οικονομίες στην προσκόλληση στο θεμελιώδες δόγμα πολιτικής της μη παρέμβασης και στον τρόπο με τον οποίο εφάρμοζαν τις παρεμβάσεις. Είναι αδύνατον να μετρηθεί η επίδραση της θεμελιώδους πολιτικής και των παρεμβάσεων στην ανάπτυξη των ΗΡΑΕs. Ο μόνος τρόπος για να εξετασθεί αυτή η σχέση είναι η ανάλυση εμπειρικών στοιχείων⁵⁴.

Στη Νότια και Νοτιοανατολική Ασία οι παρεμβατικές πολιτικές συντέλεσαν σε υψηλότερη και

---

52 World Bank, (1993), «The East Asian Miracle: Economic Growth and Public Policy»

53 World Bank, (1993), «The East Asian Miracle: Economic Growth and Public Policy»

54 World Bank, (1993), «The East Asian Miracle: Economic Growth and Public Policy»

πιο ίση ανάπτυξη από ότι θα γινόταν χωρίς την παρέμβαση. Όμως, υπήρχαν κάποιες προϋποθέσεις βάσει των οποίων οι κυβερνήσεις προχώρησαν στις παρεμβάσεις. Πρώτον, οι κυβερνήσεις δημιούργησαν θεσμικούς μηχανισμούς μέσω των οποίων μπορούσαν να καθορίσουν κριτήρια απόδοσης για τις επιλεκτικές παρεμβάσεις και να παρακολουθήσουν την απόδοση. Η απόδοση έλαβε χώρα με έναν πειθαρχημένο και βάσει απόδοσης στόχο⁵⁵. Δεύτερον, το κόστος της παρέμβασης δεν έγινε υπερβολικό. Όταν το δημοσιονομικό κόστος απειλούσε τη μακροοικονομική σταθερότητα της Κορέας και της Μαλαισίας οι κυβερνήσεις έκαναν πίσω. Στην Ιαπωνία το Υπουργείο Οικονομικών ασκούσε έλεγχο στην ικανότητα του Υπουργείου Διεθνούς Εμπορίου και Βιομηχανίας να ασκήσει πολιτικές επιδότησης και στην Ινδονησία και Ταϊλάνδη οι κανονισμοί για ισορροπημένο προϋπολογισμό περιόριζαν τις επιδοτήσεις. Κατά κανόνα, όταν οι επιλεκτικές παρεμβάσεις απειλούσαν τη μακροοικονομική σταθερότητα, οι κυβερνήσεις των ΗΡΑΕs πάντοτε έτειναν προς τη συνετή μακροοικονομική διαχείριση. Επίσης, οι διαταραχές τιμών εξαιτίας των επιλεκτικών παρεμβάσεων ήταν λιγότερο έντονες από ότι στις υπόλοιπες αναπτυσσόμενες οικονομίες⁵⁶.

Στις νέες βιομηχανοποιημένες οικονομίες της Ν.Α Ασίας, οι κυβερνητικές παρεμβάσεις είχαν μικρότερο ρόλο στην οικονομική επιτυχία, ενώ η προσκόλληση στη θεμελιώδη πολιτική παρέμεινε σημαντική. Η ικανότητα των συγκεκριμένων οικονομιών να διαχειριστούν και να εφαρμόσουν παρεμβατικές πολιτικές μπορεί να ήταν μικρότερη από ότι στην Ανατολική Ασία. Ωστόσο, η γοργή ανάπτυξή τους έλαβε χώρα σε ένα διαφορετικό οικονομικό περιβάλλον σε σχέση με το περιβάλλον που αντιμετώπισαν η Ιαπωνία, η Κορέα και η Ταϊβάν κατά τη περίοδο της γρήγορης ανάπτυξής τους. Επομένως, το πρόβλημα δεν είναι μόνο η κατανόηση ποιων πολιτικών συνεισέφεραν στην ανάπτυξη, αλλά και η κατανόηση των θεσμικών και οικονομικών συνθηκών που τις κατέστησαν βιώσιμες⁵⁷.

3.2 Επικρατούσες απόψεις οικονομικών πολιτικών

Οι ΗΡΑΕs διαφέρουν από τις άλλες αναπτυσσόμενες οικονομίες σε συγκεκριμένα μεγέθη. Πρώτον, οι υψηλοί ρυθμοί αποταμίευσης και η καθολική συμμετοχή στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση συνέβαλαν στην υψηλή ανάπτυξη. Επιπλέον, η αύξηση της παραγωγικότητας υπερέχει των υπόλοιπων αναπτυσσόμενων οικονομιών, η οποία προέρχεται από τη διαχείριση του ανθρώπινου κεφαλαίου, τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις και τον εκσυγχρονισμό της οικονομίας.

Ακολουθούν οι κυριαρχούσες απόψεις όσον αφορά το ρόλο της οικονομικής πολιτικής στην

55 Amsden A., (1989) «Asia's Next Giant : South Korea and Late Industrialization», Oxford University Press

56 World Bank, (1991) «World Development Report 1991: The Challenge of Development», Oxford University Press

57 World Bank, (1991) «World Development Report 1991: The Challenge of Development», Oxford University Press

ανάπτυξη μιας χώρας.

3.2.α Η Νεοκλασική άποψη

Στη νεοκλασική ερμηνεία του οικονομικού θαύματος της Ανατολικής Ασίας, η αγορά έχει τον πρωτεύοντα ρόλο στην οικονομική ζωή και η κυβέρνηση τον μικρότερο. Σύμφωνα με αυτήν την άποψη, οι κυβερνήσεις των ΗΡΑΕs παρείχαν ένα σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον, με κύριο στοιχείο τον περιορισμένο πληθωρισμό. Οι πραγματικές συναλλαγματικές ισοτιμίες σπάνια υπερτιμήθηκαν. Επομένως, οι παραγωγοί ήταν ικανοί στο να συγκεντρωθούν στην αύξηση της παραγωγικότητας παρά στο να αντιμετωπίζουν δραστικές αλλαγές στις σχετικές τιμές των εισροών και των εκροών.

Η επιτυχία των εξαγωγών ήταν αποτέλεσμα των περιορισμένων παρεμβατικών πολιτικών στο καθεστώς εξωτερικού εμπορίου και στην εγχώρια αγορά. Οι εισροές ξένου συναλλάγματος στους εξαγωγικούς τομείς της οικονομίας έγινε βάσει του συγκριτικού πλεονεκτήματος και ο διεθνής ανταγωνισμός έδωσε κίνητρο για πειθαρχία στο κόστος παραγωγής και στον εκσυγχρονισμό της βιομηχανίας. Οι εισροές συναλλάγματος στους εξαγωγείς έγιναν σε διεθνείς τιμές, οι οποίοι πήραν τις αποφάσεις τους βάσει αυτού του επιπέδου τιμών. Τέλος, η εγχώρια αγορά ήταν ανταγωνιστική, παρέχοντας κίνητρα υγιή ανταγωνισμού⁵⁸.

3.2.β Η Αναθεωρητική άποψη

Σύμφωνα με την αναθεωρητική άποψη η Ανατολική Ασία δε συμφωνεί ολοκληρωτικά με το νεοκλασικό μοντέλο. Η βιομηχανική πολιτική και οι επεμβάσεις στις χρηματοογορές δε συμβαδίζουν με το νεοκλασικό υπόδειγμα. Κάποιες πολιτικές σε μερικές οικονομίες βρίσκονταν πιο πολύ σε συμφωνία με το μοντέλο του αναπτυξιακού κράτους. Επιπλέον, το νεοκλασικό υπόδειγμα εξηγεί την ανάπτυξη με ένα σταθερό δόγμα πολιτικής που το κράτος ακολουθεί σταθερά, όμως τα μείγματα πολιτικής που ακολούθησαν οι οικονομίες της Ανατολικής Ασίας ήταν ποικίλα και ευπροσάρμοστα. Η αναθεωρητική άποψη υποστηρίζει ότι οι κυβερνήσεις της Ανατολικής Ασίας καθοδήγησαν την αγορά σε κρίσιμα σημεία. Σε αντίθεση με την νεοκλασική άποψη, οι αναθεωρητικοί υποστηρίζουν ότι οι αγορές αποτυγχάνουν συνεχώς να κατευθύνουν την επένδυση σε βιομηχανίες που θα επιτύγχαναν μεγαλύτερη ανάπτυξη για ολόκληρη την οικονομία⁵⁹.

3.2.γ Η φιλική προς την αγορά άποψη

Στη συγκεκριμένη άποψη ο κατάλληλος ρόλος της κυβέρνησης είναι να εξασφαλίζει επαρκείς

---

58 World Bank, (1993), «The East Asian Miracle: Economic Growth and Public Policy»

59 Amsden A., (1989) «Asia's Next Giant : South Korea and Late Industrialization», Oxford University Press

επενδύσεις, να παρέχει ένα ανταγωνιστικό κλίμα στον ιδιωτικό τομέα, να κρατάει την οικονομία ανοιχτή στο διεθνές εμπόριο και να διατηρεί ένα σταθερο μακροοικονομικό περιβάλλον. Η φιλική προς την αγορά άποψη καλύπτει σημαντικά χαρακτηριστικά της επιτυχίας της Ανατολικής Ασίας. Οι οικονομίες είναι σταθερές μακροοικονομικά, είναι ανοιχτές στο διεθνές εμπόριο, επενδύουν στο ανθρώπινο δυναμικό, και έχουν δυνατό ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων⁶⁰.

3.2.δ Η Δομική προσέγγιση

Σύμφωνα με τη δομική προσέγγιση οι ΗΡΑΕs διατήρησαν τη μακροοικονομική σταθερότητα και χρησιμοποίησαν τρεις λειτουργίες ανάπτυξης: τη συσσώρευση, την αποτελεσματική κατανομή και την τεχνολογική πρόοδο. Αυτό το έκαναν με συνδυασμό πολιτικών, από την ελεύθερη αγορά μέχρι την κατευθυνόμενη από το κράτος ανάπτυξη που διέφεραν μεταξύ των οικονομιών και ανά περιόδους. Οι πολιτικές αυτές χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: τις θεμελιώδεις και τις επιλεκτικές. Οι πιο σημαντικές θεμελιώδεις πολιτικές είναι αυτές που ενθαρρύνουν τη μακροοικονομική σταθερότητα, τις υψηλές επενδύσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο, σταθερά και ασφαλή χρηματοπιστωτικά συστήματα, περιορισμένες διαταραχές τιμών και το άνοιγμα σε ξένη τεχνολογία. Επιλεκτικές πολιτικές θεωρούνται η ήπια οικονομική συστολή (αποπληθωριστικές πολιτικές), η κατευθυνόμενη πίστωση, η προώθηση συγκεκριμένων βιομηχανικών τομέων, και πολιτικές εμπορίου που προωθούν μη παραδοσιακές εξαγωγές⁶¹.

3.3 Η Δομική προσέγγιση και οι οικονομίες της Ανατολικής Ασίας

Οι ΗΡΑΕs χρησιμοποίησαν μία ποικιλία οργάνων πολιτικής για την επιδίωξη τριών βασικών στόχων: της μακροοικονομικής σταθερότητας, της αύξησης των εξαγωγών και της υψηλής αποταμίευσης. Βασικό στοιχείο αυτής της τάσης είναι η πραγματιστική ευελιξία στην επιδίωξη αυτών των στόχων και αυτό φαίνεται από τη μεγάλη ποικιλία των τρόπων με τους οποίους οι ΗΡΑΕs πέτυχαν τη μακροοικονομική σταθερότητα και την αύξηση των εξαγωγών.

Οι ΗΡΑΕs χαρακτηρίζονται από υπεύθυνη μακροοικονομική διαχείριση. Συγκεκριμένα, μείωσαν τα δημοσιονομικά ελλείματά τους σε επίπεδο που μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν χωρίς να προκαλούν πληθωριστικές πιέσεις. Κατά τα τελευταία 30 χρόνια, ο ετήσιος πληθωρισμός ήταν κατά μ.ο 9%, σε σύγκριση με τον μέσο όρο του 18% που ίσχυε σε άλλες οικονομίες μεσαίου και χαμηλού εισοδήματος. Λόγω του γεγονότος ότι ο πληθωρισμός ήταν μέτριος και προβλέψιμος, τα πραγματικά επιτόκια ήταν πιο σταθερά σε σχέση με τις υπόλοιπες ίδιου εισοδήματος οικονομίες. Η μακροοικονομική σταθερότητα ενθάρρυνε τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και την ιδιωτική

60 World Bank, (1991) «World Development Report 1991: The Challenge of Development», Oxford University Press

61 World Bank, (1993), «The East Asian Miracle: Economic Growth and Public Policy»

επένδυση και, μέσω της επίδρασης της στα πραγματικά επιτόκια και στην πραγματική αξία των χρηματοπιστωτικών αξιών, βοήθησε να αυξηθεί η αποταμίευση.

Εκτός από τις μακροοικονομικές πολιτικές, οι ΗΡΑΕs χρησιμοποίησαν μία ποικιλία προσεγγίσεων για την προώθηση των εξαγωγών. Όλες (εκτός του Χόνγκ Κόνγκ) ξεκίνησαν με μία περίοδο υποκατάστασης εισαγωγών και με μία ισχυρή προκατάληψη κατά των εξαγωγών. Αλλά η καθε μία καθιέρωσε ένα καθεστώς υπέρ των εξαγωγών πιο γρήγορα από τις άλλες αναπτυσσόμενες οικονομίες. Πρώτα η Ιαπωνία το 1950 και αργότερα οι τέσσερις τίγρεις, στα τέλη της δεκαετίας του 1960, προχώρησαν σε πολιτικές εμπορίου για να ενθαρρύνουν τις βιομηχανοποιημένες εξαγωγές. Χρησιμοποιήθηκε μία μεγάλη ποικιλία οργάνων, όπως η παροχή πίστωσης στους εξαγωγείς, απαλλαγή από τους δασμούς εισαγωγών για τους εξαγωγείς και τους προμηθευτές τους, εξαγωγικοί στόχοι και φορολογικά κίνητρα. Στην Νοτιοανατολική Ασία η τόνωση των εξαγωγών εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1980 και τα όργανα ήταν διαφορετικά. Σε αυτές τις οικονομίες η αύξηση των εξαγωγών βασίστηκε πιο πολύ στα κίνητρα της αγοράς και στις άμεσες ξένες επενδύσεις⁶².

Οι οικονομίες της Ανατολικής Ασίας χρησιμοποίησαν έναν συνδυασμό θεμελιωδών και επεμβατικών πολιτικών για την επίτευξη ταχείας συσσώρευσης φυσικών και ανθρώπινων πόρων. Οι θεμελιώδεις εμπειρείχαν την παροχή επαρκών υποδομών, την εκπαίδευση και την ασφάλεια των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Οι επεμβατικές εμπειρείχαν τον κρατικό καπιταλισμό και τους υποχρεωτικούς μηχανισμούς αποταμίευσης.

Οι οικονομίες της Ανατολικής Ασίας επένδυσαν στο ανθρώπινο κεφάλαιο σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από τις υπόλοιπες οικονομίες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος. Οι κυβερνήσεις επικεντρώθηκαν στην εκπαίδευση προχωρώντας στην αύξηση της χρηματοδότησης. Η δημόσια χρηματοδότηση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατευθύνθηκε προς τις τεχνικές δεξιότητες και κάποιες ΗΡΑΕs εισήγαγαν εκπαιδευτικές υπηρεσίες σε μεγάλη κλίμακα. Το αποτέλεσμα αυτή της πολιτικής ήταν ένα εξειδικευμένο ανθρώπινο κεφάλαιο που μπορούσε να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις της οικονομικής ανάπτυξης⁶³.

Οι ΗΡΑΕs αύξησαν την αποταμίευση και την επένδυση με έναν συνδυασμό θεμελιωδών και επεμβατικών πολιτικών. Δύο θεμελιώδεις πολιτικές παρείχαν τη βάση για υψηλούς ρυθμούς αποταμίευσης. Πρώτα, με την αποφυγή του πληθωρισμού, οι ΗΡΑΕs απέφυγαν την μεταβλητότητα των πραγματικών επιτοκίων στις καταθέσεις και διασφάλισαν ότι τα επιτόκια θα είναι σταθερά θετικά. Οι ΗΡΑΕs γενικά έχουν προσφέρει υψηλότερα επιτόκια από ότι άλλες αναπτυσσόμενες οικονομίες. Δεύτερον, διασφάλισαν την ασφάλεια των τραπεζών τους και τις έκαναν προσβάσιμες

---

62 World Bank, (1993), «The East Asian Miracle: Economic Growth and Public Policy»

63 World Bank, (1991) «World Development Report 1991: The Challenge of Development», Oxford University Press

σε αποταμιευτές της μεσαίας τάξης. Τα βασικά εργαλεία με τα οποία το χρηματοπιστωτικό σύστημα έγινε ασφαλές ήταν η σκληρή προληπτική εποπτεία, τα όρια στον ανταγωνισμό και θεσμικές μεταρρυθμίσεις. Κάποιες κυβερνήσεις χρησιμοποίησαν μία ποικιλία επεμβατικών μηχανισμών για να αυξήσουν την αποταμίευση. Παραδείγματος χάριν, η Μαλαισία και η Σιγκαπούρη επέβαλαν υψηλά ποσοστά αποταμίευσης μέσω των υποχρεωτικών εισφορών για το κράτος πρόνοιας⁶⁴.

Οι ΗΡΑΕs ενθάρρυναν την επένδυση με διάφορα μέσα. Πρώτον, δημιούργησαν υποδομή που ήταν συμπληρωματική στην ιδιωτική επένδυση. Δεύτερον, δημιούργησαν ένα φιλικό στην επένδυση περιβάλλον μέσω ενός συνδυασμού φορολογικών πολιτικών, εύνοιας της επένδυσης και πολιτικών που μείωσαν τους δασμούς στην εισαγωγή κεφαλαιουχικών αγαθών. Τρίτον, κάποιες κυβερνήσεις ενθάρρυναν την επένδυση μέσω της εξάπλωσης του ρίσκου της ιδιωτικής επένδυσης στο κοινό. Σε κάποιες οικονομίες η κυβέρνηση ήλεγχε τους θεσμούς που παρείχαν επενδυτικά κεφάλαια.

Η δομική προσέγγιση αναγνωρίζει την ποικιλία πολιτικών και εκτιμά κατα πόσον αυτή η ποικιλία πολιτικών συνεισέφερε στην επίτευξη των τριών βασικών λειτουργιών της οικονομικής διαχείρισης: της συσσώρευσης, της κατανομής και της αύξησης της παραγωγικότητας. Αυτή η προσέγγιση αναγνωρίζει ότι οι πολιτικές, όπως και οι τακτικές, μπορούν και ποικίλλουν ανάλογα με την κατάσταση, ενώ ο στόχος πρέπει πάντα να είναι η επίτευξη των τριών βασικών λειτουργιών. Ένα βασικό χαρακτηριστικό ήταν η πραγματιστική ευελιξία με την οποία οι κυβερνήσεις πέτυχαν τους οικονομικούς στόχους. Οι θεσμοί που λειτουργούσαν διατηρήθηκαν. Οι θεσμοί που απέτυχαν διέκοψαν τη λειτουργία τους. Η Νότια Κορέα και η Μαλαισία μείωσαν την εντατική προώθηση της βαριάς βιομηχανίας όταν το δημοσιονομικό κόστος απείλησε τη μακροοικονομική σταθερότητα. Η Ινδονησία εγκατέλειψε τον έλεγχο της αγοράς κεφαλαίου και την απόπειρα ελέγχου των επιτοκίων όταν θεωρήθηκε αναποτελεσματικό. Η Ταϊβάν σταδιακά ιδιωτικοποίησε κύριες δημόσιες επενδύσεις που είχαν σκοπό την γοργή αύξηση των εξαγωγών από μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Επιπλέον, η Μαλαισία μετατοπίστηκε από πολιτικές που κατέληξαν σε σύγκρουση κυβέρνησης και επιχειρήσεων σε μηχανισμούς που βοήθησαν τη συνεργασία μεταξύ των δύο μερών⁶⁵.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η δομική προσέγγιση στο μοντέλο ανάπτυξης των ΗΡΑΕs. Το διάγραμμα δείχνει τη διάδραση μεταξύ δύο επιλογών πολιτικής (θεμελιώδεις και επιλεκτικές επεμβάσεις), δύο μεθόδων ανταγωνιστικότητας (βάσει αγοράς, βάσει επιλογής), τις δύο βασικές λειτουργίες οικονομικής διαχείρισης (συσσώρευσης, κατανομής) και τα αποτελέσματα στην ανάπτυξη και στη βελτίωση των κοινωνικών δεικτών.

64 World Bank, (1991) «World Development Report 1991: The Challenge of Development», Oxford University Press

65 World Bank, (1993), «The East Asian Miracle: Economic Growth and Public Policy»

Επιλογές Πολιτικής	Ανταγωνιστικότητα	Λειτουργίες Ανάπτυξης	Αποτελέσματα
Θεμελιώδεις: Σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον. Αποφυγή διαταραχής τιμών.	Βάσει αγοράς: Ανταγωνιστικότητα εξαγωγών. Εγώρια ανταγωνιστικότητα.	Συσσώρευση: Υψηλή αποταμίευση. Υψηλή επένδυση.	Ταχεία ανάπτυξη.
Επιλεκτικής: Επιμέρους προώθηση. Προώθηση εξαγωγών.	Βάσει επιλογής: Συνδυασμός επενδύσεων.	Κατανομή: Διαχείριση ανθρωπίνου κεφαλαίου.	Βελτίωση κοινωνικών δεικτών.

Εικόνα 3: Η Δομική Προσέγγιση στο μοντέλο ανάπτυξης των ΗΡΑΕs

Πολλές από τις πολιτικές όπως η διαχείριση ανθρωπίνου κεφαλαίου, συνέβαλαν ταυτόχρονα σε δύο ή παραπάνω λειτουργίες. Πιο συγκεκριμένα:

- Το σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον συνεισέφερε στην ταχεία συσσώρευση μέσω υψηλών ρυθμών επένδυσης και σε βελτιωμένη κατανομή μέσω της σταθερότητας των σχετικών τιμών.
- Οι υψηλοί ρυθμοί επένδυσης στο ανθρώπινο κεφάλαιο συνέβαλαν στη συσσώρευση κεφαλαίου, καθώς το ανθρώπινο κεφάλαιο είναι ένα σημαντικό συστατικό στην οικονομική ανάπτυξη και στον εκσυγχρονισμό των βάσεων παραγωγής.
- Το σταθερό χρηματοπιστωτικό σύστημα συνέβαλε στην αύξηση της αποταμίευσης (συσσώρευση) και στην κατεύθυνση των κεφαλαίων σε επενδύσεις υψηλής παραγωγικότητας (κατανομή).
- Η αποφυγή διαταραχής τιμών, με τη διατήρηση των εγχώριων σχετικών τιμών κοντά στις διεθνείς τιμές, βελτίωσε την κατανομή και έδωσε επιπλέον κίνητρα για υιοθέτηση τεχνολογιών και καινοτομία.
- Η ταχεία ανάπτυξη και η βελτίωση των κοινωνικών δεικτών συνέβαλε στη συσσώρευση μέσω της υψηλής αποταμίευσης και μεγιστοποίησε την επένδυση. Επιπλέον, βοήθησε στην

καλύτερη διαχείριση του ανθρώπινου κεφαλαίου με την ενθάρρυνση της κινητικότητας της εργασίας.

Οι επιλεκτικές επεμβάσεις είχαν σκοπό να αλλάξουν τα κίνητρα της αγοράς. Οι πιο πολλές αφορούσαν την παροχή κινήτρων για βιομηχανοποιημένες εξαγωγές. Οι ΗΡΑΕs επέτρεπαν στους εξαγωγείς την πρόσβαση σε κεφαλαιουχικά αγαθά σε διεθνείς τιμές. Η κύρια μορφή επιλεκτικής επέμβασης ήταν η παροχή επιδοτούμενων δανείων, με επιλογή βάσει απόδοσης, στους εξαγωγείς. Στην Ιαπωνία, στη Νότια Κορέα και στην Ταϊλάνδη, οι εξαγωγικοί στόχοι ήταν η βάση για την παροχή ξένου συναλλάγματος και πίστωσης. Πολλές ΗΡΑΕs επίσης ήλεγχαν τα επιτόκια στις καταθέσεις και στα δάνεια. Οι χρηματοπιστωτικά αποπληθωριστικές πολιτικές βοήθησαν τις κυβερνήσεις στην εκλογίκευση της παροχής πιστώσεων.

3.4 Μεταβλητές και εξαιρεθείσες χώρες

Βάσει της δομικής προσέγγισης χαρακτηριστικά της οποίας αναφέρθηκαν διεξοδικά στην προηγούμενη ενότητα μία από τις δύο βασικές λειτουργίες ανάπτυξης είναι η συσσώρευση κεφαλαίου, που εκφράζεται με τους δείκτες gross national savings, total investment. Επιπλέον, η διαχείριση του ανθρώπινου κεφαλαίου εκφράζεται με το δείκτη ανεργίας. Ο όγκος των εξαγωγών είναι ένας βασικός δείκτης που δείχνει κατά πόσον η ανάπτυξη στις χώρες μέλη της ASEAN συμβαδίζει με το μοντέλο ανάπτυξης της Ανατολικής Ασίας. Τα αποτελέσματα της αναπτυξιακής διαδικασίας φαίνονται από την ανάπτυξη κατ' έτος του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος των προς εξέταση χωρών και του Human Development Index.

Λαμβάνοντας λοιπόν ως δεδομένο το γεγονός ότι τα κράτη-μέλη της ASEAN έχουν ως πρότυπο για τις οικονομικές τους πολιτικές τις χώρες της Ανατολικής Ασίας οι δείκτες οι οποίοι θα ληφθούν υπόψιν για την πιστοποίηση του κατά πόσο συμβάλλει στην ανάπτυξη μιας χώρας η ένταξή της σε έναν περιφερειακό οργανισμό θα είναι άμεσα συνυφασμένη με τη δομική προσέγγιση.

Οι δείκτες, λοιπόν, που έχουν ληφθεί υπόψιν, είναι το μέγεθος των εξαγωγών της κάθε χώρας, το ποσοστό της αποταμίευσης, το ποσοστό των επενδύσεων καθώς και το ποσοστό της ανεργίας. Επίσης τα αποτελέσματα που θα παρουσιαστούν είναι ο μέσος όρος των αποτελεσμάτων μιας περιόδου περίπου 30 χρόνων και πιο συγκεκριμένα από το 1980 ως το 2011⁶⁶. Μέσα σε αυτά τα 30 χρόνια οι οικονομίες αυτές παρουσίασαν κάποιες διακυμάνσεις και μεταπτώσεις στα ποσοστά που εξετάζουμε, κυρίως σε περιόδους διεθνών οικονομικών κρίσεων, πράγμα που υποδηλώνει και το

---

66 Η επεξεργασία των στοιχείων έχει γίνει από τη βάση δεδομένων του IMF το οποίο επιλέχθηκε, καθώς θεωρήθηκε το εγκυρότερο όσον αφορά την ακρίβεια των παρεχόμενων πληροφοριών. Γι' αυτό, και παρά το γεγονός ότι η ASEAN ιδρύθηκε το 1967, τα οικονομικά μεγέθη που λαμβανονται υπόψιν ξεκινούν από το 1980 και ύστερα από τη στιγμή που από τότε ξεκινά η παροχή στοιχείων από το IMF.

διεθνιστικό χαρακτήρα των αγορών αυτών, αλλά πολύ σύντομα ανέκαμψαν και συνέχισαν την εξελικτική τους πορεία. Επιπλέον τα χρόνια που οι χώρες αυτές βρέθηκαν σε ύφεση δεν ξεπέρασαν σε καμία περίπτωση τα δύο με τρία, νούμερο πολύ μικρό για μια μακρά περίοδο 30 χρόνων. Γίνεται έτσι σαφής ο λόγος για τον οποίο σκόπιμα δεν αναφέρονται κάποιες χρονολογικές περίοδοι ξεχωριστά, αλλά εξετάζονται σαν ενιαίο σύνολο.

Επιπλέον η ASEAN αποτελείται από δέκα χώρες-μέλη, αλλά στην παρούσα μελέτη θα εξεταστούν μόνο η “οικονομία τίγρης” της Σιγκαπούρης καθώς και οι “οικονομίες τιγράκια” της Μαλαισίας, της Ινδονησίας, της Ταϊλάνδης και των Φιλιππινών. Ξεχωριστή περίπτωση για μελέτη θα αποτελέσει το ανερχόμενο Βιετνάμ. Το Μπρούνι, το Λάος, η Καμπότζη και η Μιανμάρ θα εξαιρεθούν της έρευνάς μας για λόγους που θα αναφερθούν εν συντομία στις επόμενες 4 παραγράφους.

Αρχικά το σουλτανάτο του Μπρούνι μια χώρα μόλις 415.000 περίπου κατοίκων, έχοντας χερσαία σύνορα μόνο με τη Μαλαισία. Απέκτησε την ανεξαρτησία του από το Ηνωμένο Βασίλειο την 1η Ιανουαρίου του 1984 (όπου μετά από μερικές μέρες προσχώρησε στην ASEAN). Μπορούμε να πούμε με ασφάλεια ότι είναι ένα πολύ τυχερό κρατίδιο καθώς είναι παραγωγός και εξαγωγέας πετρελαίου και φυσικού αερίου σε ποσοστό που αγγίζει το 90% του ΑΕΠ του. Το κράτος μεριμνά για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των κατοίκων του καθώς και για την παροχή ρυζιού (σίτισης) αλλά και στέγασης. Θα ήταν κατ'επέκταση παρακινδυνευμένο να προσπαθήσουμε να αντλήσουμε σαφείς πληροφορίες για αυτό.

Στη συνέχεια έχουμε το Λάος, το οποίο είναι μια κομμουνιστική μονοκομματική σοσιαλιστική δημοκρατία με μόνο ένα νόμιμο πολιτικό κόμμα. Το Λάος έχει υπογράψει συμφωνία με το Βιετνάμ που έχει δώσει το δικαίωμα στο δεύτερο να διατηρεί ένοπλες δυνάμεις στο έδαφός του και να διορίζει συμβούλους, ώστε να συμβάλλουν στην επίβλεψη της χώρας. Το τέλος των σχέσεων με την Κίνα που προήλθε κατόπιν αιτήματος του Βιετνάμ, οδήγησε τη χώρα σε εμπορική απομόνωση από την Κίνα, τις ΗΠΑ και άλλες χώρες. Παρά το γεγονός ότι η χώρα είναι πλούσια σε ορυκτά η οικονομία της βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στη γεωργία και δέχεται διαρκή οικονομική βοήθεια από διεθνείς πηγές, όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την Τράπεζα Ανάπτυξης της Ασίας κτλ. Είναι μια ανερχόμενη οικονομία, αλλά πρέπει να ξεπεράσει τα πολιτικά της προβλήματα για να καταφέρει να ορθοποδήσει.

Ακολουθεί η Καμπότζη, μία χώρα με πολιτικό περιβάλλον πλήρους αστάθειας. Η χώρα πληττόταν από έναν αιματηρό εμφύλιο μέχρι το 1991, αλλά και μετά αυτού δεν επήλθε πολιτική ηρεμία. Η προσπάθεια πραξικοπήματος το 1997 έθεσε ξανά τη χώρα υπό αμφισβήτηση. Λόγω λοιπόν του ασταθούς πολιτικού της περιβάλλοντος επικρατεί φόβος και πλήρης έλλειψη επενδύσεων ξένων κεφαλαίων σε αυτή, πράγμα που κάνει και την Καμπότζη να εξαιρείται της

ερευνάς.

Τελευταία εξαιρεθείσα χώρα είναι η Μιανμάρ. Αυτή η χώρα αν και είναι πλούσια σε πολύτιμους λίθους τελεί υπό δικτατορικό καθεστώς και οι μεγάλοι οίκοι κοσμημάτων κάνουν εμπάργκο στα προερχόμενα από αυτήν πετρώματα. Μια χώρα στην οποία δεν τηρούνται τα ανθρώπινα δικαιώματα και βρίσκεται υπό δικτατορικό καθεστώς δεν μπορεί να υπάρξει σε καμία περίπτωση μέρος μιας αξιόπιστης έρευνας.

3.5 Περιπτώσιολογική μελέτη

Στην ενότητα αυτή θα παρουσιαστούν οι 6 χώρες-μέλη της ASEAN από τις οποίες μπορούν να διεξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα αναφορικά με το κατά πόσο η ένταξή τους στον οργανισμό συνέβαλε στην ανάπτυξή τους. Για να επιτευχθεί αυτό θα παρουσιαστούν αναλυτικά κάποια στοιχεία των χωρών αυτών και στην ενότητα που θα ακολουθήσει θα διεξαχθούν τα τελικά συμπεράσματα.

3.5.α Σιγκαπούρη

Πρώτη στην έρευνα είναι η Σιγκαπούρη, μια δεσπόζουσα οικονομία όχι μόνο στο χώρο της Ν.Α Ασίας αλλά και ολόκληρου του κόσμου. Μια χώρα, η οποία σε συνδυασμό με την Ταϊβάν, τη Νότια Κορέα και το Χονγκ Κονγκ αποτελούν τις 4 μεγάλες τίγρεις της ασιατικής οικονομίας. Έχοντας σαν πολίτευμα Κοινοβουλευτική Δημοκρατία η χώρα αυτή πληρεί πολλές προδιαγραφές που της επιτρέπουν να έχει αναπτύξει μια τόσο ισχυρή οικονομία. Αρχικά η γεωγραφική της θέση και το γεγονός ότι υπήρξε πριν την ανεξαρτησία της η κύρια βρετανική ναυτική βάση στην περιοχή και είχε το μεγαλύτερο νεώριο στον κόσμο, της έδωσαν στον τύπο το όνομα “Γιβραλτάρ της Ανατολής”. Εν συνεχεία η απουσία διαφθοράς, το εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, η χαμηλή φορολογία και οι εξελιγμένες υποδομές της έχουν συμβάλει στο να χαρακτηριστεί η χώρα αυτή από την Παγκόσμια Τράπεζα ως το ευκολότερο μέρος στον κόσμο για να κάνει κάποιος “business”. Η οικονομία της Σιγκαπούρης είναι γνωστή ως μία από τις πιο ελεύθερες, πιο καινοτόμες, πιο ανταγωνιστικές και πιο φιλικές προς τις επιχειρήσεις οικονομίες παγκοσμίως. Βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις εξαγωγές. Εξάγει ηλεκτρονικά, χημικά και βιοφαρμακευτικά προϊόντα καθώς και προϊόντα που προέρχονται από τη διεργασία του πετρελαίου. Οι εξαγωγές της κατ'έτος ανέρχονται σε ένα ποσοστό περι το 10,14% του ΑΕΠ. Επίσης προσελκύει ξένα κεφάλαια και επενδύσεις σε ποσοστό που φτάνουν στο 32,41% του ΑΕΠ. Η χώρα δίνει μεγάλη έμφαση και στον τουρισμό. Πέραν του συμβατικού τουρισμού γίνονται προσπάθειες, ώστε να καταστεί νούμερο ένα προορισμός για τουρισμό τζόγου (γι'αυτόν το λόγο η κυβέρνηση νομιμοποίησε το τζόγο το 2005). Επίσης προωθείται ένα σχέδιο, ώστε να καταστεί ιατρικός τουριστικός κόμβος με στόχο να μπορεί

να “φιλοξενήσει” γύρω στο ένα εκατομμύριο ξένους επισκέπτες για θέματα υγείας ανά έτος ως το 2012. Τέλος προωθεί τον εαυτό της ως κόμβο στον τομέα της εκπαίδευσης καθώς πολλοί ξένοι φοιτητές σπουδάζουν εκεί. Αναλογιζόμενοι όλα τα παραπάνω δεν εκπλησσόμαστε βλέποντας το ποσοστό της αποταμίευσης της χώρας να βρίσκεται στο 43,41% του ΑΕΠ και την ανεργία σε πρωτοφανή χαμηλά επίπεδα της τάξης του 2,39%.

3.5.β Μαλαισία

Σειρά έχει η Μαλαισία με πολίτευμα Ομοσπονδιακή Εκλεκτική Συνταγματική Μοναρχία στα πρότυπα του μοντέλου του Ηνωμένου Βασιλείου. Είναι μια σχετικά πρόσφατα εκβιομηχανισμένη οικονομία, σχετικά ανοιχτή στην καθοδήγηση του κράτους το οποίο παίζει σημαντικό, αλλά φθίνοντα ρόλο στην καθοδήγηση της οικονομικής δραστηριότητας μέσω μακροοικονομικών σχεδιασμών. Η οικονομία της χώρας πέρασε από την παραδοσιακή γεωργική οικονομία σε μια οικονομία στραμμένη σε ευρύτερους τομείς. Πέραν των εξαγωγών των γεωργικών της προϊόντων, εξάγει ηλεκτρικά και τεχνολογικά προϊόντα καθώς και προϊόντα πληροφορικής και επικοινωνίας με τις εξαγωγές της να ανέρχονται στο 9,01% του ΑΕΠ κατ'έτος. Η χώρα προσπάθησε να προσελκύσει τουρίστες για να απεξαρτοποιήσει την οικονομία της ως ένα βαθμό από τις εξαγωγές, αλλά το έργο αυτό δυσχαιρένεται λόγω της μόλυνσης του αέρα και των υδάτων από τις πολλές βιομηχανίες που διαθέτει η χώρα. Επίσης είναι το κέντρο των ισλαμικών τραπεζών και είναι χώρα με το μεγαλύτερο αριθμό εργαζόμενων γυναικών στον τομέα αυτό. Τέλος για να προσελκύσουν περισσότερα κεφάλαια έχουν ιδιωτικοποιήσει μέρος των στρατιωτικών αμυντικών λειτουργιών τους. Με αυτούς τους τρόπους τα ποσοστά των επενδύσεων κυμαίνονται στο 29,26% του ΑΕΠ, το ποσοστό της αποταμίευσης στο 32,92% του ΑΕΠ και η ανεργία στο 3,38%.

3.5.γ Ινδονησία

Έπεται η Ινδονησία με Ενιαία Προεδρική Συνταγματική Δημοκρατία ως πολίτευμα. Μία χώρα που στηρίζεται οικονομικά από το βιομηχανικό τομέα, τον τομέα των υπηρεσιών και τη γεωργία. Αν και η γεωργία υπήρξε παραδοσιακά ο νούμερο ένα τομέας απασχόλησης, ο τομέας των υπηρεσιών την έχει ξεπεράσει τα τελευταία χρόνια. Είναι μία χώρα πλούσια σε φυσικό πλούτο καθώς παράγει πετρέλαιο, φυσικό αέριο, χαλκό, κασσίτερο και χρυσό. Αξίζει να τονιστεί ότι μέχρι πρόσφατα η Ινδονησία ήταν η μόνη χώρα της Ν.Α Ασίας που ήταν μέλος του ΟΠΕΚ. Οι εξαγωγές της συνίστανται σε εξαγωγές φυσικού αερίου και πετρελαίου, ηλεκτρικών συσκευών, υφασμάτων, καουτσούκ και ο όγκος των εξαγωγών ανέρχεται στο 5,15% του ΑΕΠ ετησίως. Η χώρα προσελκύει επενδύσεις σε ποσοστό 32,15% του ΑΕΠ και η αποταμίευση ανέρχεται στο 26,98%. Η ανεργία βρίσκεται σε σχετικά υψηλά επίπεδα σε σχέση με τις προηγούμενες χώρες της μελέτης μας σε

ποσοστό 6,68%. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί εν μέρη από τις απότομες αυξομειώσεις στις τιμές του πετρελαίου και του φυσικού αερίου καθώς και στη στασιμότητα των μισθών. Επίσης η αρκετά υψηλή διαφθορά αλλά και η κοινωνική αστάθεια σε συνδυασμό με κοινωνικές αναταραχές και τρομοκρατία κατά τα περασμένα έτη απέτρεψαν την Ινδονησία από το να είναι σήμερα ένας οικονομικός γίγαντας, αλλά τα μέτρα και οι συνθήκες των τελευταίων χρόνων ευνοούν στο να αναπτυχθεί εντυπωσιακά αυτή η χώρα στο προσεχές μέλλον.

3.5.δ Ταϊλάνδη

Στη συνέχεια η Ταϊλάνδη μία χώρα με Συνταγματική Μοναρχία. Είναι μια αναδύομενη οικονομία και θεωρείται ως πρόσφατα βιομηχανοποιημένη. Η οικονομία της βασίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών. Η Ταϊλάνδη είναι ο νούμερο ένα εξαγωγέας ρυζιού παγκοσμίως. Επίσης εξάγει υφάσματα, παπούτσια, ψαρικά, καουτσούκ και κοσμήματα όσον αφορά το μη βιομηχανοποιημένο τομέα. Στον τομέα της βιομηχανίας εξάγει ηλεκτρικές συσκευές καθώς και εξαρτήματα ηλεκτρονικών υπολογιστών και αυτοκινήτων. Οι εξαγωγές της ανέρχονται σε ένα ποσοστό γύρω στο 9,94% του ΑΕΠ ετησίως. Ένας ακόμα τομέας που δίνει ζωή στην οικονομία της χώρας είναι ο τουρισμός. Πέραν όμως του συμβατικού τουρισμού των αξιοθέατων στη χώρα ανθεί η πορνεία και ο σεξοτουρισμός. Η φτώχεια πολλών χρόνων και οι δύσκολες συνθήκες διαβίωσης ανάγκασαν τους κατοίκους της χώρας να προωθούν στην πορνεία τα ίδια τους τα παιδιά. Μάλιστα θεωρείται και οικονομικός μαρασμός για μία οικογένεια να μην έχει θηλυκά παιδιά. Οι επενδύσεις στη χώρα αυτή φτάνουν στο 29,67% του ΑΕΠ, η αποταμίευση του κράτους στο 28,91% του ΑΕΠ και τα ποσοστά της ανεργίας κυμαίνονται στο 2,3%. Σε αυτό το σημείο πρέπει να προσθέσουμε ότι οι οικονομίες των χωρών που εξαιρέσαμε της έρευνας (Λάος, Καμπότζη, Μιανμάρ) είναι άμεσα συνδεδεμένες με την οικονομία της Ταϊλάνδης καθώς αυτή θεωρείται “anchor economy”. Συνεπώς, αυξομειώσεις και κλυδωνισμοί στην οικονομία της χώρας αυτής επηρεάζουν άμεσα είτε θετικά είτε αρνητικά και τις οικονομίες αυτών των χωρών.

3.5.ε Φιλιππίνες

Τέλος οι Φιλιππίνες οι οποίες είναι μια Συνταγματική Δημοκρατία με προεδρικό σύστημα. Μία νέα βιομηχανοποιημένη χώρα όπου η οικονομία της μεταβαίνει από μονομερώς βασισμένη στη γεωργία σε μονομερώς βασισμένη στις υπηρεσίες και τη βιομηχανία. Οι εξαγωγές της αφορούν ηλεκτρονικά προϊόντα, ενδύματα, εξοπλισμό μεταφορών, προϊόντα χαλκού, πετρελαίου, λάδι καρύδας και φρούτα και ανέρχονται σε ένα ποσοστό γύρω στο 5,30% του ΑΕΠ. Επίσης η οικονομία της στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό από τα εμβάσματα που στέλνουν στη χώρα οι 11 εκατομμύρια Φιλιππινέζοι ναύτες που ζουν και εργάζονται στη θάλασσα για λογαριασμό διαφόρων

ναυτιλιακών επιχειρήσεων. Όμως το γεγονός ότι η οικονομία εξαρτάται από τα εμβάσματα που ξεπερνούν σε μεγάλο βαθμό τις Αμεσες Ξένες Επενδύσεις ως πηγή ξένου συναλλάγματος συνιστά πρόβλημα. Οι επενδύσεις στη χώρα αυτή βρίσκονται στο 22,67% του ΑΕΠ και η αποταμίευση στο 19,09% του ΑΕΠ. Όμως η γεωγραφική κατανομή αυτής της χώρας συμβάλλει στο να έχει υψηλή ανεργία σε ποσοστό 9,4% καθώς παρατηρείται ανομοιογενής ανάπτυξη στις περιοχές της. Η κυβέρνηση κάνει προσπάθειες να εξισορροπήσει την κατάσταση, αλλά αυτό δεν είναι άμεσα εφικτό. Παρά τις δυσκολίες, τομείς παροχής υπηρεσιών όπως ο τουρισμός και η εξωτερική ανάθεση επιχειρηματικών διαδικασιών θεωρούνται ως τομείς με εξαιρετικές προοπτικές ανάπτυξης για τη χώρα και θεωρείται ότι μέσω αυτών θα καταφέρει να συμβαδίσει στο κομμάτι της οικονομικής ανάπτυξης μαζί με τους γείτονές της.

3.5.στ Βιετνάμ (η επιτομή της συμβολής της ένταξης σε έναν περιφερειακό οργανισμό)

Κι αφού μελετήθηκαν η “οικονομία τίγρης” (Σιγκαπούρη) και οι “οικονομίες τιγράκια” (Μαλαισία, Ινδονησία, Ταϊλάνδη, Φιλιππίνες) έφτασε η ώρα να εξετάσουμε την περίπτωση του Βιετνάμ, όπου θα αντλήσουμε αρκετά και χρήσιμα συμπεράσματα για το ρόλο του ASEAN (πόσο σημαντικό είναι να μπαίνει μια χώρα σε έναν τέτοιο οργανισμό) και για το μοντέλο ανάπτυξης των χωρών της Ν.Α Ασίας. Το Βιετνάμ έγινε μέλος της ASEAN το 1995. Κατά συνέπεια υπάρχει μία περίοδος 15 χρόνων που μπορεί να εξεταστεί για να βγουν πολύτιμα συμπεράσματα για το κατά πόσο συμβάλλει η ένταξη σε έναν περιφερειακό οργανισμό στην ανάπτυξη μιας χώρας. Για να επιτευχθεί αυτό, η μελέτη του Βιετνάμ έχει χωριστεί σε δύο περιόδους, την προ- και τη μετα-ASEAN εποχή. Η πρώτη καλύπτει την περίοδο 1980-1994, όπου το Βιετνάμ δεν είχε ακόμα εισχωρήσει στην Ένωση και η δεύτερη την περίοδο 1995-2011, αφότου το Βιετνάμ εισχώρησε σε αυτήν.

Ξεκινώντας πρέπει να αναφερθεί ότι το Βιετνάμ βγήκε από έναν πολυετή καταστροφικό πόλεμο μόλις το 1976, γεγονός που στοίχισε στη χώρα αυτή τη διεθνή της απομόνωση. Όμως το 1986 η κυβέρνηση της χώρας προέβει σε οικονομικές και πολιτικές μεταρρυθμίσεις και ξεκίνησε μια πορεία προς τη διεθνή επανένταξή της. Μέχρι το 2000 είχε αποκαταστήσει τις διπλωματικές του σχέσεις με σχεδόν όλες τις χώρες κι από τότε η οικονομική του ανάπτυξη συγκαταλέγεται ανάμεσα στις μεγαλύτερες παγκοσμίως. Το Βιετνάμ ανέκαθεν υπήρξε μια χώρα βασιζόμενη στην αγροτική της οικονομία, όμως ο πόλεμος κατέστρεψε μεγάλο μέρος της αγροτικής του οικονομίας. Η κυβέρνηση έκανε προσπάθειες να αναζοπωρώσει τη γεωργία και να βιομηχανοποιήσει το κράτος χρησιμοποιώντας εκατομμύρια Βιετναμέζους εργαζόμενους στα κυβερνητικά προγράμματα. Όμως η οικονομία του μαστιζόταν από τη διαφθορά και την αναποτελεσματικότητα των κρατικών προγραμμάτων, την κακή ποιότητα και ελλειμματική παραγωγή, καθώς επίσης και τους

περιορισμούς της οικονομικής του δραστηριότητας. Επίσης υπέφερε από το εμπάργκο των ΗΠΑ και της Ευρώπης που είχαν επιβληθεί σε αυτό μετά τον πόλεμο. Η κατάσταση ξεκίνησε να αλλάζει από το 1986 και μετά με αποκορύφωμα τα έτη 1995-2011 όπου και το Βιετνάμ έγινε μέλος της ASEAN. Η τότε κυβέρνηση εισήγαγε μεταρρυθμίσεις ελεύθερης αγοράς. Ενθαρρύνθηκε η ιδιωτική κατοχή στις βιομηχανίες, στο εμπόριο και τη γεωργία. Οι επενδύσεις από το 14,26% των χρονολογιών 1980-1994, εκτοξεύθηκαν στο 33,65% την περίοδο 1995-2011. Η χώρα σήμερα στηρίζει την οικονομία της στις κατασκευές, την τεχνολογία των πληροφοριών και τις βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας. Είναι επίσης εξαγωγέας πετρελαίου. Οι αποταμιεύσεις της χώρας από 12,13% του ΑΕΠ πήγαν στο 30,3% και η ανεργία από το 10,92% μειώθηκε στο 5,7%. Βέβαια όλες οι περιοχές της χώρας δε βιώνουν την ίδια ανάπτυξη, αλλά η πολιτεία κάνει προσπάθειες ώστε να επιτευχθεί κάτι τέτοιο. Δίνοντας έμφαση για οικονομική βοήθεια στις πιο φτωχές και απομονωμένες περιοχές της χώρας αλλά και επιχορηγώντας την εκπαίδευση και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, προσπαθούν να πετύχουν ικανοποιητικές συνθήκες διαβίωσης για όλο τον πληθυσμό. Λαμβάνοντας κατά νου τις προαναφερθείσες συνισταμένες δεν μας κάνει εντύπωση ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ της χώρας από 5,79% των ετών 1980-1994 στο 7,22% κατά τα έτη 1995-2011.

Στον πίνακα που ακολουθεί υπάρχουν συγκεντρωτικά τα οικονομικά μεγέθη που αναφέρθηκαν ότι επετεύχθησαν στο Βιετνάμ, ώστε να γίνει άμεσα αντιληπτό και κατανοητό το “οικονομικό θαύμα” που κατόρθωσε να πετύχει η συγκεκριμένη αυτή χώρα.

Vietnam	'80-'94	'95-'11
GDP growth Rate	5.79%	7.22%
Total Investment	14.26%	33.65%
Gross National Savings	12.13%	30.3%
Unemployment Rate	10.92%	5.7%

Εικόνα 4: Η προ- και μετα- ASEAN εποχή του Βιετνάμ Πηγή: IMF World Economic Outlook Databases

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα ότι η ένταξη μιας χώρας σε έναν περιφερειακό οργανισμό αποτελεί αναμφίβολα στοιχείο ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξή της. Παρά το γεγονός ότι και οι υπόλοιπες χώρες που εξετάστηκαν παρουσιάζουν υψηλά νούμερα ανάπτυξης, γεγονός που οφείλεται αδιαμφησβήτητα στην ένταξή τους στην ASEAN, η περίπτωση του Βιετνάμ απομακρύνει κάθε αμφιβολία που θα μπορούσε να υπάρξει αναφορικά με τη σημαντικότερη συμβολή που έχει η ένταξη σε έναν περιφερειακό οργανισμό για την ανάπτυξη μιας χώρας.

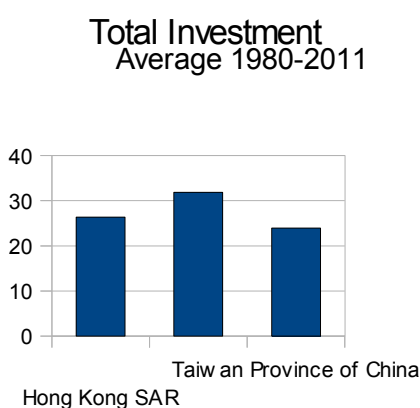
3.6 Συνοψίζοντας

Για να γίνει ευκολότερα κατανοητή η συμβολή που έχει στην ανάπτυξη μιας χώρας η ένταξη σε έναν περιφερειακό οργανισμό στην ενότητα αυτή θα παρουσιαστούν συγκεντρωτικά τα στοιχεία που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη, σε σύγκριση με τα οικονομικά στοιχεία των οικονομικών τίγρεων της Ανατολικής Ασίας.

Πιο συγκεκριμένα κι αναφορικά με τις συνολικές επενδύσεις:

Εικόνα 5: Πηγή: IMF World Economic Outlook Databases.

Εικόνα 6: Πηγή: IMF World Economic Outlook Databases.

Στους συγκεκριμένους πίνακες παρουσιάζεται η συνολική επένδυση των κρατών ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά μ.ο κατά τη χρονική περίοδο 1980-2011⁶⁷.

Παρατηρούμε ότι οι εξεταζόμενες χώρες, εκτός των Φιλιππίνων⁶⁸, παρουσιάζουν μία συνάφεια ως προς την ανάπτυξη των ασιατικών τίγρεων⁶⁹. Το μέγεθος της συνολικής επένδυσης (30% ως

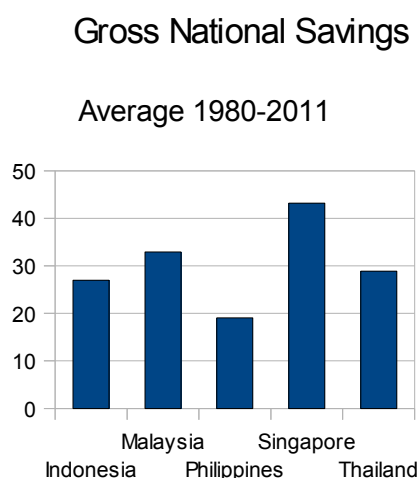
⁶⁷ Η Σιγκαπούρη αν και ανήκει στις ασιατικές τίγρεις βρίσκεται στον πίνακα με τις χώρες της ASEAN.

⁶⁸ Αποτελούν εξαίρεση λόγω της ανισομερούς κατανομής των επενδύσεων στις ξεχωριστές διοικητικές περιοχές της χώρας εξαιτίας γεωγραφικών δυσχαιριών.

⁶⁹ Το Βιετνάμ δεν βρίσκεται στον πίνακα καθώς εισχώρησε στην ASEAN το 1995. Κατά το διάστημα 1995-2011 οι συνολικές επενδύσεις στο Βιετνάμ έφτασαν στο 33,65% του ΑΕΠ.

ποσοστό του ΑΕΠ) είναι πολύ μεγάλο σε σχέση με άλλες αναπτυσσόμενες χώρες και δείχνει τη βάση που δίδεται στην διαχείριση του κεφαλαίου προς την αύξηση της παραγωγικότητας.

Αναφορικά με τις ακαθάριστες εθνικές αποταμιεύσεις:

Εικόνα 7: Πηγή: IMF World Economic Outlook Databases.

Εικόνα 8: Πηγή: IMF World Economic Outlook Databases.

Σε αυτούς τους πίνακες παρουσιάζονται οι συνολικές αποταμιεύσεις των κρατών ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά μ.ο τη χρονική περίοδο 1980-2011⁷⁰.

Η συσσώρευση κεφαλαίου, ήταν συστατικό στοιχείο της ανάπτυξης του μοντέλου της Ανατολικής Ασίας το οποίο και φαίνεται ότι υιοθετήθηκε πιστά από τις χώρες μέλη της ASEAN.

Τέλος κι αναφορικά με τον όγκο των εξαγωγών, όπου φαίνεται ο εξαγωγικός τους προσανατολισμός και η παραγωγικότητά τους, συστατικό στοιχείο του μοντέλου ανάπτυξης της Ανατολικής Ασίας το οποίο έχει υιοθετηθεί κι από τις χώρες της ASEAN⁷¹.

Χώρα	Όγκος εξαγωγών % (μέση ποσοστιαία μεταβολή 1985-2011)
Ινδονησία	5,15
Μαλαισία	9,01
Σιγκαπούρη	10,14
Ταϊλάνδη	9,94
Φιλιππίνες	5,30

Πίνακας 5: Όγκος εξαγωγών Πηγή: IMF World Economic Outlook Databases

70 Το Βιετνάμ κατά την περίοδο 1995-2011 είχε 30,3%

71 Το Βιετνάμ κατά την περίοδο 1995-2011 είχε 14,67%

Επίλογος

Στο προηγούμενο κεφάλαιο έγινε πλήρως αντιληπτό ότι η ένταξη σε έναν περιφερειακό οργανισμό συμβάλλει σε πολύ μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη μιας χώρας. Η τουλάχιστον αυτό φαίνεται να ισχύει από το παράδειγμα των χωρών της ASEAN. Τα οικονομικά μεγέθη που κατάφεραν να επιτύχουν όλες ανεξαιρέτως και ειδικά τα οικονομικά μεγέθη του Βιετνάμ, διαλύουν στην κυριολεξία κάθε αμφιβολία σχετικά με το αν μια χώρα ωφελείται ή όχι από την ένταξή της σε έναν περιφερειακό οργανισμό. Επίσης δίνεται το κίνητρο στις χώρες με τις ασθενέστερες οικονομίες Μιανμάρ, Καμπότζη, Λάος να παραμείνουν πιστοί στον οργανισμό και ακολουθώντας το παράδειγμα των υπολοίπων χωρών να καταφέρουν τα επιθυμητά γι'αυτές αποτελέσματα.

Όμως τα πράγματα δεν είναι πάντα τόσο απλά όσο μπορεί να φαίνονται. Οι χώρες της ASEAN έχουν πετύχει εξαιρετικά αποτελέσματα, αλλά οι καταστάσεις δεν είναι ιδανικές. Τα χαμηλά επίπεδα ανεργίας, οι υψηλές αποταμιεύσεις και επενδύσεις δεν υποδεικνύουν πάντα και ευημερία για το λαό. Μέσα στις χώρες συναντώνται μεγάλες ανισότητες μεταξύ των κατοίκων και το βιοτικό τους επίπεδο αν και ανεβασμένο σε σχέση με τα περασμένα χρόνια παραμένει χαμηλό. Φυσικές καταστροφές και ασθένειες κάνουν τα πράγματα δυσκολότερα. Πάντως πρέπει να θεωρείται δεδομένο ότι αν οι κυβερνήσεις συνεχίσουν στο ίδιο μοτίβο σταδιακά θα βελτιώνονται και οι συνθήκες διαβίωσης των πολιτών.

Η ASEAN αποτελεί για τη διεθνή κοινότητα έναν ξεκάθαρο παράγοντα διαμόρφωσης πολιτικών. Τάσσεται ανοιχτά υπέρ της σταθερότητας και της ειρηνικής ανάπτυξης στην περιοχή και προσπαθεί να παίξει διαμεσολαβητικό ρόλο ανάμεσα στην πλέον κραταιά Κίνα και την πάντα υπολογίσιμη Ιαπωνία. Για τους λόγους που αναφέρθηκαν και για τα οικονομικά επιτεύγματα των χωρών που συμμετέχουν σε αυτή η ASEAN αποτελεί μια από τις μακροβιότερες και πιο θεσμοποιημένες ενώσεις του πλανήτη. Η συνέχεια σε αυτούς τους ρυθμούς και με το ίδιο πλάνο και ζήλο για πρόοδο και ανάπτυξη εγγυώνται στον οργανισμό και στις χώρες που τον απαρτίζουν ένα ακόμα περισσότερο ελπιδοφόρο μέλλον.

Βιβλιογραφία

- Αρβανιτόπουλος Κ., (2003), «Η Αμερικανική Εξωτερική Πολιτική μετά τον Ψυχρό Πόλεμο.Ιδεολογικά Ρεύματα», Αθήνα, Εκδόσεις Ποιότητα
- Ήφαιστος Π., (2003), «Θεωρία Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης», Αθήνα, Εκδόσεις Ποιότητα
- Νάσκου-Περράκη Π., (2002), «Το Δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών:Η Θεσμική Διάσταση», Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ
- Πουρναράκης Ε., (2000), «Διεθνής Οικονομική-Μια Εισαγωγική Προσέγγιση», Αθήνα
- Στεφάνου Κ.-Γκόρτσος Χ., (2005), «Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο», Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη
- Χριστοδουλίδης Θ., (1984), «Εισαγωγή στη Διεθνή Οργάνωση», Αθήνα, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ
- Χριστοδουλίδης Θ., (1984), «Δομή και Λειτουργία των Διεθνών Οργανισμών», Αθήνα, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ
- Amsden A., (1989), «Asia's Next Giant : South Korea and Late Industrialization», Oxford University Press
- Bull H., (2001), «Η Άναρχη Κοινωνία.Μελέτη της Τάξης στην Παγκόσμια Πολιτική», Αθήνα, Εκδόσεις Ποιότητα
- Gilpin R., (2005), «Παγκόσμια Πολιτική Οικονομία. Η Διεθνής Οικονομική Τάξη», Αθήνα, Εκδόσεις Ποιότητα
- Haas E., (1958), «The Uniting of Europe»,London, Stanford University Press
- Hurrell A., (1995), «Regionalism in Theoretical Perspective» in L.Fawcett and A.Hurrell, (eds) Regionalism in World Politics, Oxford University Press
- Lindberg L., (1963), «The Political Dynamics of European Economic Integration», London, Stanford University Press
- Waltz K., (1979), «Theory of International Politics», New York :McGraw-Hill
- World Bank, (1991) «World Development Report 1991: The Challenge of Development», Oxford University Press
- World Bank, (1993), «The East Asian Miracle:Economic Growth and Public Policy»
- <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CE%BF%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7>
- http://en.wikipedia.org/wiki/ASEAN_Free_Trade_Area
- <http://estia.hua.gr:8080/dspace/bitstream/123456789/814/1/petropoulos.pdf>

[-http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52003DC0399:EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52003DC0399:EL:HTML)

[-http://nyujilp.org/wp-content/uploads/2013/02/43.1-Leviter.pdf](http://nyujilp.org/wp-content/uploads/2013/02/43.1-Leviter.pdf)

[-http://www.asean.org/](http://www.asean.org/)

[-http://www.aseansec.org/](http://www.aseansec.org/)

[-https://www.cia.gov/index.html](https://www.cia.gov/index.html)

[-http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_6.4.12.pdf](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_6.4.12.pdf)

[-http://www.imf.org](http://www.imf.org)

[-http://gr.clipartlogo.com/premium/detail/asean-economic-community-aec_113170654.html](http://gr.clipartlogo.com/premium/detail/asean-economic-community-aec_113170654.html) (εικόνα 1)

[-http://www.fotosearch.gr/photos-images/asean.html](http://www.fotosearch.gr/photos-images/asean.html) (εικόνα 2)